

Företagsekonomiska institutionen
EKONOMIHÖGSKOLAN VID
LUNDS UNIVERSITET

Examensarbete
Magisternivå
VT 2008

Redovisning av måluppfyllelse i ideella föreningar

– en normativ studie med nyckeltal

Författare

Sara Ericsson
Karin Jonsson
Jessica Lantz

Handledare

Sven-Arne Nilsson

Förord

Vi vill tacka vår handledare Sven-Arne Nilsson för hans rekommendationer och tillgänglighet under uppsatsens gång.

Vi vill även framföra ett tack till de ideella föreningar som har skickat sina årsredovisningar till oss.

Sara Ericsson, Karin Jonsson och Jessica Lantz

Sammanfattning

Titel:	Redovisning av måluppfyllelse i ideella föreningar – en normativ studie med nyckeltal	
Seminariedatum:	2008-10-10	
Kurs:	FEKP01 Examensarbete magisternivå, Fördjupning redovisning, 15 hp	
Författare:	Sara Ericsson, Karin Jonsson, Jessica Lantz	
Handledare:	Sven-Arne Nilsson	
Nyckelord:	Ideell förening, måluppfyllelse, nyckeltal, årsredovisning	
Syfte:	Utveckla nyckeltal för olika slag av ideella föreningar som visar vad de har gjort för att uppfylla föreningens mål.	
Metod:	Uppsatsen har ett normativt syfte, det vill säga målet är att bidra till utvecklingen av redovisning av måluppfyllelsen inom den ideella sektorn. För att fokusera karaktären hos nyckeltalen har en kvalitativ metod tillämpats. Vid framtagandet av nyckeltal har vi utgått ifrån ett abduktivt tillvägagångssätt, vilket innebär att nyckeltalen som presenteras är ett resultat från att både ha studerat normer och teorier, såsom lagar och frivilligorganisationers rekommendationer, samt 25 ideella föreningars årsredovisningar.	
Normer och teorier:	För att klargöra vilka normer som styr årsredovisningens utformning redogör vi för Årsredovisningslagens bestämmelser samt för tidigare rekommendationer på nyckeltal. Vi redogör även kort för teorier om tilläggsupplysningar samt därefter mer djupgående teorier om nyckeltal.	
Slutsats:	Nyckeltalen ska relateras till:	Exempel på nyckeltal:
Biståndsorganisationer:	Hjälparbetet	Antal ton kläder som sänts ut
Idrottsföreningar:	Främjandet av idrottsutövandet	Antal utövare
Fackföreningar:	Främjandet av medlemmarnas intresse	Antal tvister som har behandlats
Kulturföreningar:	Främjandet av kultur	Antal teaterföreställningar
Trossamfund:	Budskapsspridning	Antal utdelade biblar
Utbildningsföreningar:	Bistående med utbildning	Antal studiecirkel

Abstract

Title: Disclosures of goal attainment in non-profit associations - a normative study of key performance indicators

Seminar date: 2008-10-10

Course: FEKP01 Degree Project Graduate level in Business Administration, major accounting, 15 ECTS

Authors: Sara Ericsson, Karin Jonsson, Jessica Lantz

Advisor: Sven-Arne Nilsson

Key words: Non-profit association, goal attainment, key performance indicators, annual report

Purpose: Develop key performance indicators for different kinds of non-profit associations that describe their goal attainment.

Methodology: The purpose of this thesis is normative, meaning the goal is to make a contribution to the development of disclosures of goal attainment in non-profit associations. A qualitative research method has been applied. In the process of developing key performance indicators we used an abductive approach, which means the key performance indicators that are presented is a result from studying both norms and theories, such as laws and recommendations from non-profit associations, and annual reports from 25 non-profit associations.

Norms and theories: Theories regarding disclosures are presented as well as current recommendations on key ratios.

Conclusions:	Key ratios should relate to:	Examples of key ratios:
Aid organisations:	Aid	Amount of clothes sent out
Athletic associations:	Furtherance of athletic practice	Number of athletics
Trade associations:	Furtherance of member's interests	Number of disputes handled
Culture associations:	Furtherance of culture	Number of theatrical performances
Religious communities:	Spreading of religious views	Number of bibles handed out
Education associations:	Education assistance	Number of study circles

Innehållsförteckning

FÖRKORTNINGAR	7
DEFINITIONSLISTA	8
1 INLEDNING	9
1.1 BAKGRUND	9
1.1.1 DE IDEELLA FÖRENINGARNAS FRAMVÄXT	9
1.1.2 IDEELLA FÖRENINGAR	10
1.1.3 IDEELLA FÖRENINGARS REDOVISNINGSSKYLDIGHET	11
1.2 PROBLEMDISKUSSION	11
1.2.1 FORSKNINGSPRÅGA	13
1.3 SYFTE	13
1.4 AVGRÄNSNING	13
1.4 UPPSATSENS FORTSÄTTA DISPOSITION	14
2 METOD	15
2.1 GRUNDLÄGGANDE METODÖVERVÄGANDE	15
2.2 DATAINSAMLING	16
2.2.1 SEKUNDÄRDATA	16
2.2.2 PRIMÄRDATA	17
2.2.2.1 Urval	17
2.3 BEARBETNING AV PRIMÄRDATA	18
2.4 PRESENTATION AV PRIMÄRDATA	19
2.5 METODREFLEKTION	19
2.5.1 BEGRÄNSNINGAR MED METODEN	19
2.5.2 UNDERSÖKNINGSKVALITET	19
2.5.2.1 Reliabilitet	20
2.5.2.2 Validitet	20
2.5.3 KÄLLKRITIK	21
3 NORMER OCH TEORIER	22
3.1 ÅRL:S BESTÄMMELSER OM ÅRSREDOVISNINGEN	22
3.2 ALLMÄNT OM TILLÄGGSUPPLYSNINGAR	22
3.2.1 REDOVISA MER ÄN NÖDVÄNDIGT KAN GE FÖRDELAR	23
3.3 UTFORMNING AV ÅRSREDOVISNINGEN I INSAMLINGSFÖRENINGAR	23
3.4 NYCKELTAL	24
3.4.1 REKOMMENDATIONER PÅ NYCKELTAL FÖR IDEELLA FÖRENINGAR	25
3.4.1.1 Stiftelsen för Insamlingskontroll	25
3.4.1.2 Frivilligorganisationernas Insamlingsråd	26
3.4.2 VERKSAMHETSSPECIFIKA NYCKELTAL	26

4 ANALYS.....	28
4.1 BISTÅNDSORGANISATIONER	28
4.1.1 HJÄLPARBETE.....	28
4.1.1.1 Verksamhetsspecifika nyckeltal	29
4.2 FACKFÖRENINGAR.....	30
4.2.1 FRÄMJANDE AV MEDLEMMARNAS INTRESSE.....	30
4.2.1.1 Informationsspridning.....	31
4.2.2 UTBILDNING AV PERSONALEN	31
4.2.3 ANTAL MEDLEMMAR	32
4.3 IDROTTSFÖRENINGAR	33
4.3.1 FRÄMJANDE AV IDROTTSUTÖVANDET	33
4.3.1.1 Stimulerande träningsmiljö	33
4.3.1.2 Medlemsaktiviteter	34
4.4 KULTURFÖRENINGAR.....	34
4.4.1 FRÄMJANDE AV KULTUR.....	34
4.4.1.1. Medlemmar	35
4.4.1.2 Informationsspridning.....	36
4.5 TROSSAMFUND.....	36
4.5.1 BUDSKAPSSPRIDNING	36
4.5.2 BISTÅNDSARBETE	37
4.6 UTBILDNINGSFÖRENINGAR.....	37
4.6.1 UTBILDNING.....	37
4.6.2 KULTUR.....	38
5 RESULTAT.....	39
5.1 BISTÅNDSORGANISATIONER	39
5.2 FACKFÖRENINGAR.....	39
5.3 IDROTTSFÖRENINGAR	40
5.4 KULTURFÖRENINGAR.....	40
5.5 TROSSAMFUND.....	41
5.6 UTBILDNINGSFÖRENINGAR.....	42
6 AVSLUTNING.....	43
6.1 STUDIENS BIDRAG.....	43
6.2 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING	43
KÄLLFÖRTECKNING	44
BILAGA 1 – KORT PRESENTATION AV DE UTVALDA FÖRENINGARNA	49

Förkortningar

ABF	Arbetarnas Bildningsförbund
BFL	Bokföringslagen (1999:1078)
FHP	Folkets Hus och Parker
FL	Lag om ekonomiska föreningar (1987:667)
FRII	Frivilligorganisationernas Insamlingsråd
HRF	Hotell och restaurangfacket
LO	Landsorganisationen i Sverige
PwC	Öhrlings PricewaterhouseCoopers
RF	Riksidrottsförbundet
SBF	Svenska Bilsportsförbundet
SFI	Stiftelsen för insamlingskontroll
SFIF	Svenska Friidrottsförbundet
SIF	Svenska Ishockeyförbundet
SISU	Svensk Idrotts-, Studie- och utbildningsorganisation
SSF	Svenska Skidförbundet
STC	Svenska Travsportens Centralförbund
STF	Svenska Turistföreningen
SvFF	Svenska Fotbollsförbundet
ÅRL	Årsredovisningslagen (1995:1554)

Definitionslista

Frivilligorganisationernas Insamlingsråd (FRII) använder ett antal begrepp som är relevanta för denna uppsats. Nedan följer definitionen av begreppen. Dessa definitioner har vi hämtat från ”Styrande riktlinjer för årsredovisning” (FRII, 2008 b).

Administrationskostnader består av kostnader som uppkommer för administration av föreningen såsom kostnader för styrelsemöten, revision, delar av hyra, ekonomifunktion och vaktmästeri.

Insamlingskostnader är de kostnader som uppstår som en direkt följd av insamlingsarbetet. Exempel på insamlingskostnader är TV- och radioreklam, annonser, informationsmaterial, insamlingsmaterial, personal, vykort och brevmärken. Även kostnader för varumärkesbyggande, profilering och positionering kan hänföras till denna post.

Insamlade medel består av mottagna gåvor från allmänheten, företag, föreningar, samfund, privata och ideella fonder och stiftelser samt sponsring. Dessutom inkluderas testamentesgåvor och donationer, värdet av skänkta tillgångar samt gåvor som uppkommer genom att företag ger en viss procent av sin försäljning till insamlingsorganisationer. Med gåva menas en tillgång som överlämnas utan att det finns krav på motprestation.

Medlemskostnader består av kostnader vilka kan hänföras till fördelar som medlemmarna får i utbyte mot sina medlemsavgifter såsom utskick, tidningar och liknande. Vidare kan kostnader för medlemmar som svarar i jourtelefoner innefattas.

Ändamålskostnader är de kostnader som kan hänföras till föreningens uppdrag enligt dess stadgar. Dessutom innefattas kostnader för opinionsbildande om det utgör föreningens verksamhet. Vidare inkluderas gemensamma kostnader (samkostnader) som kan relateras till ändamålskostnaderna. Exempel är administrationskostnader som uppkommit som en direkt följd av ändamålskostnaderna, såsom kostnader för föreningens utlandskontor. Vidare innefattas kostnader för ansökan om bidrag till ett projekt samt kostnader som uppstår på grund av projektuppföljning och rapportering.

1 Inledning

Kapitlet inleds med en redogörelse för valet av uppsatsens ämne och därefter beskrivs de ideella föreningarnas framväxt. Vidare diskuteras vad som karakteriserar en ideell förening samt vilken redovisningsskyldighet en sådan har. Därefter förs en problemdiskussion som leder till undersökningens forskningsfråga och syfte. Slutligen presenteras uppsatsens vidare disposition.

1.1 Bakgrund

Idén till denna uppsats fick vi efter att ha uppmärksammat ett antal artiklar i tidskriften Balans där ett flertal författare påvisar ett behov av ökad kunskap om redovisning inom den ideella sektorn. Samtidigt noterade vi på KPMG:s hemsida en efterfrågan av studier som behandlar redovisning i ideella föreningar. Efter att ha läst in oss på ämnet fann vi att en del tidigare studier gjorts på området. Vi noterade dock även en kunskapslucka om just mätning och presentation av ideella mål, vilket vi kommer att behandla i denna uppsats. Detta återkommer vi till i problemdiskussionen, först ges en introduktion till den ideella sektorn.

1.1.1 De ideella föreningarnas framväxt

Under slutet av 1800-talet upptäckte folk att de inte kunde lösa alla problem och orättvisor på egen hand, utan det krävdes ett samarbete för att göra sina röster hörda. Flertalet av dessa sammanslutningar utvecklades till folkrörelser såsom fredsrörelsen, frikyrkliga samfund, idrottsrörelsen, nykterhetsrörelsen och de politiska partierna. Många av dessa folkrörelser har etablerat sig i samhället och blivit mycket framgångsrika. Med åren förnyas folkrörelserna, de lyckas rekrytera nya medlemmar och idag är de en naturlig del av samhället. (Thunberg, 2006) Under 1990-talet uppmärksammades de ideella föreningarna allt mer i Sverige. De omsatte under år 1992 60 miljarder kronor, vilket då motsvarade fyra procent av BNP. (Wijkström, 1999) Idag finns det ungefär 150 000 ideella föreningar i Sverige, och tillsammans omsätter de omkring 140 miljarder kronor (PwC, 2005/2006). Mer än hälften av Sveriges befolkning är engagerade i frivilliga insatser i den ideella sektorn, antingen genom att arbeta ideellt eller genom att skänka pengar till föreningarna. (Thunberg, 2006)

1.1.2 Ideella föreningar

En association bildas när ett antal personer, fysiska eller juridiska, avtalar om att sluta sig samman för att uppnå ett gemensamt mål. Både bolag och föreningar uppfyller dessa två rekvisit (Hemström, 2007). De vanligaste bolagen i Sverige är enkla bolag, handelsbolag och aktiebolag (Skog, 2006). Vidare finns det två sorters föreningar, ekonomiska och ideella (Gustafson, 2006). I den svenska lagen går det inte att direkt utläsa någon definition av vad en ideell förening är. Svensk rätt utgår därför från definitionen av en ekonomisk förening, som finns i lagen om ekonomiska föreningar (FL). (Hemström, 2007) I FL 1 kap. 1 § anges att ”en ekonomisk förening har till ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom ekonomisk verksamhet [...]”. En ideell förening är motsatsen till ekonomisk förening i bemärkelsen att den inte kombinerar ekonomisk verksamhet med syftet att främja medlemmarnas ekonomiska intressen. De ideella föreningarna kan delas in i tre grupper (Hemström, 2007):

- 1) De föreningar som främjar sina medlemmars ekonomiska intressen men som inte bedriver ekonomisk verksamhet, såsom fackliga föreningar.
- 2) De föreningar som främjar ideella intressen och som inte bedriver ekonomisk verksamhet, exempelvis religiösa samfund, politiska partier, sällskapsföreningar och idrottsföreningar.
- 3) De föreningar som främjar ideella intressen och som bedriver ekonomisk verksamhet såsom hemslöjdsföreningar.

Gustafson (2006) ger följande definition på en ideell förening: Föreningen ska vara formellt organiserad, privat i förhållande till staten, den får inte dela ut några vinster till ägare, ledning eller medlemmar, den ska vara självstyrande det vill säga kontrollera och styra sina egna aktiviteter samt vara frivillig.

En ideell förening blir en juridisk person då den bildas (Hemström, 2007), det vill säga då den antagit stadgar och valt styrelse (Thunberg, 2006). I stadgarna finns själva avtalet mellan de individer, alternativt de juridiska personer, som bildat föreningen formulerade. I stadgarna ska också föreningens namn och ändamål anges samt bestämmelser om hur beslut i förening ska fattas. De föreningar som inte uppfyller dessa krav för bildande kallas för sociala föreningar och är inte juridiska personer. (Hemström, 2007) Innebörden av begreppet juridisk person är att föreningen har rättskapacitet vilket i sin tur innebär att föreningen kan äga tillgångar, ansvara för skulder, ingå avtal och vara part i domstol och myndighet (Thunberg, 2006; Hemström, 2007). Medlemmarna har inget personligt ansvar under förutsättning att föreningen är en juridisk person. (Thunberg, 2006)

1.1.3 Ideella föreningars redovisningsskyldighet

Enligt Bokföringslagen (BFL) 2 kap. 2 § är de ideella föreningar som bedriver näringsverksamhet, är moderföretag i en koncern eller vars tillgångar överstiger 1,5 miljoner kronor bokföringsskyldiga från och med den 1 januari 2001. Enligt BFL 6 kap. 1-2 § är flera av de bokföringsskyldiga föreningarna också skyldiga att avsluta räkenskaperna med en årsredovisning, vilken ska upprättas enligt bestämmelserna i Årsredovisningslagen (ÅRL). Vilka dessa föreningar är bestäms av den så kallade 50/25/50-regeln. Detta innebär att en ideell förening som under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppfyllt mer än ett av nedanstående villkor ska upprätta en årsredovisning:

- a) medelantalet anställda i företaget har uppgått till mer än 50
- b) företagets redovisade balansomslutning har uppgått till mer än 25 miljoner kronor
- c) företagets redovisade nettoomsättning har uppgått till mer än 50 miljoner kronor (BFL 6 kap. 1 §)

50/25/50-regeln trädde i kraft den 1 januari 2007 (BFNAR 2006:11) och innebär en höjning av tidigare gränsvärden. Från och med detta datum är således färre föreningar än tidigare som skyldiga att upprätta en årsredovisning men samtidigt har kraven på dessa föreningars årsredovisningar ökat. (Ludén, 2007)

1.2 Problemdiskussion

Det faktum att ändringen i bokföringslagen medfört att vissa ideella föreningar även omfattas av årsredovisningslagen diskuteras av Torkelsson och Törning (2000) i tidskriften *Balans*. I artikeln poängterar de att problemet med detta är att årsredovisningslagen ursprungligen upprättats för helt andra typer av verksamheter än ideella föreningar. Detta regelverk grundar sig nämligen i EG:s fjärde och sjunde bolagsdirektiv, vilka omfattar sådana verksamhetsformer vars främsta syfte är att generera vinst, exempelvis aktiebolag. Vinstgenerering är dock inte målet för ideella föreningar utan dessa föreningars huvudsakliga syfte är att främja allmännyttiga ändamål, det vill säga att på något sätt göra världen lite bättre. (Torkelsson och Törning, 2000) Problemet med att vissa ideella föreningar ska följa årsredovisningslagen lyfts även fram av Agneta Gustafson, som i mars 2006 lade fram sin avhandling *Normer och praxis – tre ideella föreningar och deras redovisning*. I avhandlingen har Gustafson (2006 s.148) undersökt "[...] hur ideella föreningar i sina årsredovisningar redovisar sin verksamhet och sitt ekonomiska tillstånd för sin omgivning". Hon har kartlagt praxis genom att studera SISU Idrottsutbildarna (SISU), Vårdförbundets och Röda Korsets årsredovisningar från åren 1998 och 2001. (Gustafsson, 2006) Avhandlingen presenteras på KPMG:s hemsida, där följande citat återges:

I många ideella föreningar är det frivilliga arbetet helt avgörande för om föreningen kan nå sina mål eller inte. Det är ett exempel på hur verksamheten inte kan mätas i kronor och ören. När den ekonomiska redovisningen trots detta görs på samma sätt som i ett affärsdrivande företag, täcker den helt enkelt inte in viktiga delar av föreningens verksamhet och hur väl målen uppnåtts. Det visar klart och tydligt det stora behovet av egna redovisningsnormer för ideella föreningar. (KPMG, 2006)

Gustafsson (2006) poängterar också att framgång i en ideell förening är att samla in så mycket resurser som möjligt och att med hjälp av dessa skapa verksamhet av hög kvalitet. Resultatet handlar med andra ord inte om pengar. Gustafsson (2006) betonar också att begreppet resultat inte har samma innebörd i ideella föreningar som i ett vinstdrivande bolag. I ett bolag med vinstsyfte består resultatet av differensen mellan intäkter och kostnader medan det i ideella föreningar består av skillnaden mellan erhållna medel och årets kostnader. I detta sammanhang poängterar Gustafsson att en negativ differens inte behöver vara en nackdel för ideella föreningar. Anledningen är att föreningarna ibland använder medel som kommit in tidigare, och då kan den negativa skillnaden vara ett positivt tecken. På motsvarande sätt kan en positiv skillnad anses vara negativ, eftersom det kan betyda att föreningen inte har producerat i tillräckligt hög omfattning. Av dessa anledningar menar Gustafsson att det krävs en verbal beskrivning då de ideella föreningarna redogör för sin vinst. Verksamhetsberättelsen är ett exempel på hjälpmedel för en ideell förening där de kan presentera sitt resultat. (Gustafsson, 2006)

I tidskriften *Balans* poängterar Eva Törning att eftersom den frivilliga verksamheten är svår att värdera i kronor är det viktigt att föreningarna på annat sätt försöker beskriva vad de gjort under året för att uppfylla föreningens mål (Precht, 2006). Törning menar att det bästa alternativet är om föreningen kan använda olika nyckeltal, och som ett exempel framhåller hon Jehovas Vittnen, vilka redovisar antal bortskänkta biblar under året. Grahn och Törning (2003) betonar att det generellt sett är få ideella föreningar som lyckats koppla samman nyckeltal med föreningens mål. I en senare artikel poängterar de dock att det finns positiva förebilder inom den ideella sektorn, och de uppmanar därför ideella föreningar att låta sig inspireras av positiva förebilder, något som de tror kommer att öka kunskapen om bra redovisning inom den ideella sektorn (Precht, 2006).

Mot denna bakgrund ansåg vi det intressant att studera vilka typer av nyckeltal ideella föreningar kan använda sig av i årsredovisningen för att visa vad de har gjort för att uppfylla föreningens mål. Förutom i Gustafssons (2006) avhandling har ämnet behandlats tidigare av ett antal studenter, varav flera har fokuserat på redovisningen inom biståndsorganisationer (Bengtsson *et al.*, 2006; Axberg *et al.*, 2006; Salekärr och Åberg, 2007). I en tidigare undersökning har Andersen och Rados (2005) kartlagt hur redovisningen ser ut i idrotts- och handikappföreningar, och en annan studie (Arvidsson och Berg, 2006) har inriktats på redovisningen i ett trossamfund. Vad gäller undersökningar som täcker in flera slag av ideella föreningar har vi funnit två studier. Den första (Hurtig *et al.*, 2003) syftar till att beskriva förekomsten och karaktären av nyckeltal i ideella föreningar och att därefter utveckla förslag på nyckeltal till Cancerfonden. Den andra studien (Attersand och Svensson, 2007) utgörs av en kvantitativ kartläggning av hur många nyckeltal som används inom olika slag av ideella föreningar. Vi har dock inte sett några tidigare försök att utveckla nyckeltal för olika slag av

ideella föreningar. Sådana nyckeltal tror vi kan vara av intresse för många ideella föreningar, något som vi bland annat baserar på Grahn och Törnings råd till ideella föreningar att inspireras av positiva förebilder (Precht, 2006). Avsikten med att utveckla nyckeltal är alltså att bidra till utvecklingen av god redovisningssed inom den ideella sektorn.

1.2.1 Forskningsfråga

Problemdiskussionen leder oss till följande forskningsfråga:

Vilka nyckeltal kan olika slag av ideella föreningar använda sig av i årsredovisningen för att visa vad de har gjort under det gångna året för att uppfylla föreningens mål?

Denna frågeställning utgjorde vägledning då vi utformade uppsatsens syfte. Artsberg (2005) menar att vid studier inom redovisningsområdet är viktigt att klargöra om studiens syfte är normativt eller deskriptivt. Normativa studier anger hur något bör vara medan deskriptiva studier talar om hur något är. Eftersom denna uppsats grundar sig i att vi uppmärksammat ett behov av ökad kunskap om redovisning inom ideella sektorn, är vår avsikt att bidra till en förbättring av ideella föreningars redovisning. Studiens syfte är således normativt.

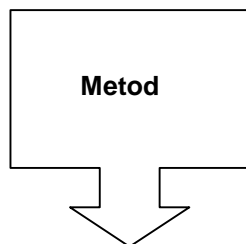
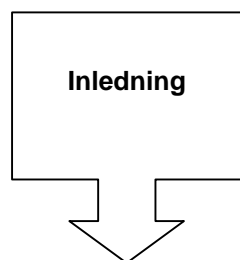
1.3 Syfte

Syftet är att utveckla förslag på nyckeltal för olika slag av ideella föreningar som visar vad de har gjort för att uppfylla föreningens mål.

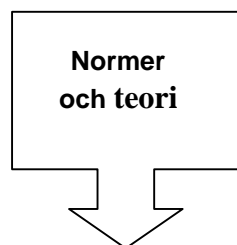
1.4 Avgränsning

Studien omfattar följande slag av ideella föreningar: biståndsorganisationer, idrottsföreningar, fackföreningar, kulturföreningar, trossamfund och utbildningsföreningar. Denna avgränsning har gjorts mot bakgrund av PwC och Swedbanks tävling ”Bästa årsredovisning inom ideella sektorn”, vilken beskrivs i avsnitt 2.2.2.1

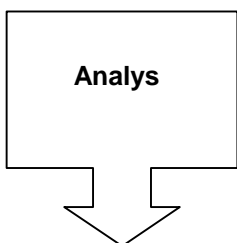
1.4 Uppsatsens fortsatta disposition

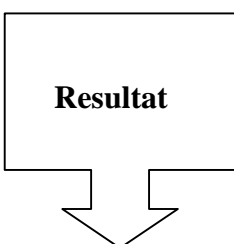
I metodkapitlet redogörs för vilken forskningsstrategi som tillämpats samt hur vi praktiskt har gått till väga under arbetet med uppsatsen. Kapitlet avslutas med en diskussion kring uppsatsens kvalitet och begränsningar.

I detta kapitel klargör vi först vilka normer som styr årsredovisningens utformning genom att redogöra för ÅRL:s bestämmelser. Därefter belyser vi teorier om nyckeltal samt återger vilka rekommendationer som finns angående nyckeltal för ideella föreningar.

I analyskapitlet redogör vi för det insamlade materialet från årsredovisningsstudien samt diskuterar vilket redovisningssätt som vi tycker är mest fördelaktigt.

I detta kapitel ges en kort sammanfattning med förslag på nyckeltal för olika slag av ideella föreningar, som visar vad de har gjort under det gångna året för att uppfylla föreningens mål.

I det avslutande kapitlet diskuteras studiens bidrag och därefter presenteras förslag på fortsatt forskning.

2 Metod

Först redogör vi för grundläggande metodologiska överväganden och därefter beskriver vi hur vi praktiskt har gått till väga vid insamling och bearbetning av data. Kapitlet avslutas med att vi reflekterar över uppsatsens kvalitet och begränsningar.

2.1 Grundläggande metodövervägande

Med det normativa syftet som utgångspunkt bestämde vi vilken roll teorin skulle spela i uppsatsen, och i detta sammanhang talar Bryman och Bell (2005) om den deduktiva och den induktiva metoden. Deduktiv metod innebär att forskaren utgår ifrån den teori som finns på området vilken därefter ställs mot verkligheten, medan induktiv metod innebär att forskaren utgår ifrån empirin och därefter bildar teori. Enligt Artsberg (2005) är induktion den metod som förekommit längst i samband med normativa studier inom redovisning, och enligt henne växte den deduktiva metoden fram som en reaktion mot att induktiv metod inte lämpar sig vid normativa studier då den existerande redovisningen är dålig eller splittrad. För att uppfylla studiens syfte ansåg vi att en metod med både deduktiva och induktiva inslag lämpade sig bäst, vilket enligt Alvesson och Sköldberg (2006) benämns abduktiv metod. Anledningen till att vi ansåg att ett induktivt inslag lämpade sig var dels för att Grahn och Törning poängterar att det finns en del positiva förebilder inom den ideella sektorn (Precht, 2006), och dels för att vi fann en del bra redovisningssätt då vi började studera ideella föreningars årsredovisningar. Det induktiva inslaget utgörs av en årsredovisningsstudie av 25 ideella föreningars årsredovisningar, där vi analyserade vilket redovisningssätt som vi anser vara mer fördelaktiga än andra. Föredömliga redovisningssätt lyfts sedan fram i uppsatsen i syfte att utgöra riktmärke för fortsatt praxis. Vi ansåg dock inte att den induktiva metoden var tillräcklig för att uppfylla det normativa syftet. Denna bedömning baserar vi dels på att Grahn och Törning (Precht, 2006) betonar att det finns ett behov av ökad kunskap om redovisning bland ideella föreningar och dels på att vi fann en del brister i de ideella föreningarnas redovisning. Därmed ansåg vi att även deduktiva inslag krävdes för att uppfylla det normativa syftet, en bedömning som vi dessutom anser harmonisera med Artsbergs (2005) poängterande om att induktiv metod inte lämpar sig då den existerande redovisningen är dålig. Vid utvecklandet av nyckeltal kompletterar vi därför med deduktiva inslag genom att även utgå ifrån existerande normer och teorier som berör uppsatsområdet. Vi fann även en del tidigare rekommendationer på nyckeltal som vi ansåg vara föredömliga, vilket är ytterligare en anledning till att vi anser den deduktiva metoden vara lämplig i denna uppsats.

Bryman och Bell (2005) menar att ytterligare ett metodologiskt övervägande som behöver göras är mellan kvantitativ och kvalitativ metod. Samtidigt påpekar de dock att det bland metodförfattare

ofta råder delade meningar om skillnaden mellan dessa två metoder. Enligt Bryman och Bell innebär kvantitativ metod ofta matematisk och statistisk insamling och analys av data medan kvalitativ metod istället lägger tonvikten på ord. Mot bakgrund av vårt syfte anser vi att den kvalitativa metoden är lämpligast, eftersom avsikten är att fokusera nyckeltalens karaktär snarare än att mäta i vilken utsträckning föreningar använder nyckeltal.

2.2 Datainsamling

Artsberg (2005) betonar att vilka datakällor som lämpar sig beror delvis på studiens syfte. En grov indelning brukar göras i primär- och sekundärdata. Primärdata är sådant material som vi samlat in själva för att uppfylla studiens syfte medan sekundärdata är den information som andra personer har samlat in vid ett tidigare tillfälle. Vid utvecklandet av nyckeltal som visar föreningens måluppfyllelse har vi delvis utgått ifrån sekundärdata såsom årsredovisningslagen och tidigare rekommendationer på nyckeltal som vi anser vara föredömliga. För att komplettera existerande rekommendationer på nyckeltal samlade vi även in primärdata genom att utföra en dokumentstudie, som består av en undersökning av ideella föreningars årsredovisningar.

2.2.1 Sekundärdata

Till att börja med läste vi ett antal artiklar i tidskriften Balans där behovet av ökad redovisningskunskap inom ideella sektorn belystes. I uppsatsen omnämns flera av dessa artiklar i inledningskapitlet. Ytterligare grundläggande information hämtade vi från bland annat PwC:s, KPMG:s och Skatteverkets hemsidor för att få en förförståelse för regleringen av redovisning i ideella föreningar samt vilka redovisningsproblem som förekommer. Vidare sökte vi efter tidigare uppsatser för att skapa oss en bild av vilken litteratur som fanns samt för att öka förståelsen för ämnet ytterligare. Här använde vi sökorden ideella föreningar och nyckeltal. Genom att studera tidigare uppsatser kunde vi också kartlägga vilka områden som tidigare utforskats, samt vilka områden där behov av ytterligare studier fanns.

Andra sekundärdata som har varit en viktig utgångspunkt vid utvecklandet av nyckeltal är de rekommendationer på nyckeltal för insamlingsföreningar som Frivilligorganisationernas Insamlingsråd (FRII) och Stiftelsen För Insamlingskontroll (SFI) har utfärdat. Dessa rekommendationer redogör vi för i norm- och teorikapitlet. Vi är medvetna om att dessa rekommendationer endast avser föreningsslaget biståndsorganisationer, och anledningen till att vi i norm- och teorikapitlet inte presenterar liknande rekommendationer för övriga slag av ideella föreningar är att vi inte har funnit sådana data. Då vi utvecklat förslag på nyckeltal till övriga föreningsslag har vi dock till viss del inspirerats av FRII:s och SFI:s rekommendationer, men även utgått från normer och teorier som är generella för ideella föreningar.

2.2.2 Primärdata

Avsikten med våra primärdata är att utveckla och komplettera tidigare rekommendationer på nyckeltal som berör ämnet. Årsredovisningsstudien syftar således till att bestämma föredömliga nyckeltal, vilka bör utgöra riktmärke för fortsatt praxis.

Bryman och Bell (2005) menar att om kvalitativ forskningsstrategi används i samband med dokumentstudier är det vanligaste tillvägagångssättet den så kallade *kvalitativa innehållsanalysen*. Enligt deras beskrivning innebär detta tillvägagångssätt att forskaren söker efter ett visst tema i det material som analyseras. Temat beskrivs sedan med ord och återges ofta i form av citat. Detta tillvägagångssätt tillämpade vi, eftersom undersökningen syftar till att belysa karaktären hos de nyckeltal som föreningarna använder sig av i årsredovisningarna.

Vid årsredovisningsstudien spelade våra sekundärdata en viss roll eftersom vi genom att ta del av denna skapat oss en förståelse kring nyckeltal, mätning av resultat och ideella föreningar. Men eftersom syftet med studien var att komplettera och utveckla tidigare rekommendationer på nyckeltal för ideella föreningar strävade vi också efter att inte låsa oss kring tidigare teorier och rekommendationer på området. För att förebygga en sådan risk gick vi igenom all löpande text, tabeller och diagram i årsredovisningen. Tanken med att inte utesluta vissa delar av årsredovisningen var att behålla en öppenhet för alla typer av nyckeltal.

2.2.2.1 Urval

I undersökningen har vi studerat 25 ideella föreningars årsredovisningar för 2006 eller 2007. Anledningen till att alla inte avser 2007 är att vissa föreningar inte hade hunnit slutföra dem vid tidpunkten för vår undersökning. Då syftet är normativt var inte avsikten att studera vilka ideella föreningar som helst utan istället ville vi komma åt de föreningar som vi anser använder sig av bra nyckeltal för att beskriva måluppfyllelsen. I enlighet med Bryman och Bell (2005) genomförde vi därför ett icke-sannolikhetsurval bestående av de föreningar som varit finalister i tävling ”Bästa årsredovisning inom ideella sektorn”. Tävligen presenteras kort i nästa stycke.

Sedan 2001 anordnar årligen PwC i samarbete med Swedbank en tävling för den bästa årsredovisningen inom den ideella sektorn. Syftet med tävlingen är att förbättra kunskapen om redovisning inom ideella sektorn, och genom att lyfta fram exempel på bra årsredovisningar hoppas tävlingens initiativtagare kunna främja en positiv utveckling. (Grahn och Törning, 2003) Vinnaren utses av en jury bestående av ett tiotal personer med god kompetens om redovisning inom ideella verksamheter. Juryns kriterier är bland annat beskrivning av föreningens ändamål, redovisning av hur ändamålet har uppfyllts, information angående styrelse och verksamhetsledning, känslighets- och riskanalys, samt teknisk kvalitet med avseende på Årsredovisningslagens bestämmelser. (PwC, 2002) Arrangörerna menar att resultatet av tävlingen hittills har varit positivt. ”Vi ser ett ökat engagemang för kunskapsspridning inom den ideella sektorn. Organisationerna visar även ett allt

större intresse för att utveckla sina redovisningar”, säger Lars Ericson, ansvarig för organisationskunder vid Swedbank. (“Diakonia redovisar bäst inom ideell sektor”, 2007-11-30)

Urvalet till vår årsredovisningsstudie består alltså av de föreningar som minst en gång har varit i final sedan tävlingen först arrangerades. Bland finalisterna finns även två stiftelser, Plan Sverige och Folkuniversitetet, vilka uteslöts eftersom de inte inkluderades i vårt syfte. Dessutom uteslöts Aktiespararna, vilket diskuteras i avsnitt 2.4.2.2 Validitet.

Fördelen med att basera urvalet på denna tävling ansåg vi vara att undersökningen blev mindre tidskrävande. Ett alternativt tillvägagångssätt hade kunnat vara att själva studera ett större antal årsredovisningar för att därefter göra ett urval baserat på de föreningar som enligt vår mening använder mest fördelaktiga nyckeltal. Detta tillvägagångssätt hade dock varit betydligt mer tidskrävande, varför vi inte ansåg det vara möjligt i denna uppsats.

2.3 Bearbetning av primärdata

Vid årsredovisningsstudien var vi medvetna om att det förelåg en viss risk för att förlora sig i all information. För att förebygga denna risk strävade vi efter att behålla en stark koppling till uppsatsens syfte då vi bearbetade det insamlade materialet. För att behålla en stark koppling delade vi in syftet i de två viktiga beståndsdelar som det är uppbyggt av:

Syftet är att utveckla nyckeltal för olika slag av ideella föreningar som visar vad de har gjort för att uppfylla föreningens mål.

Den ena beståndsdelan är *olika slag av ideella föreningar*. För att fokusera denna beståndsdel delade vi in det insamlade materialet från årsredovisningarna efter slag av förening. Fördelningen baseras på vilket ändamål föreningen har, varför vi har kommit fram till följande slag: bistånd, fack, idrott, kultur, trossamfund och utbildning. Denna indelning har också legat till grund för strukturen i både analyskapitlet och slutsatskapitlet.

Den andra beståndsdelan är *nyckeltal [...] som visar vad de har gjort för att uppfylla föreningens mål*. Denna beståndsdel ansåg vi vara mycket betydelsefull att fokusera eftersom föreningarna använder en mängd olika nyckeltal och därmed var det viktigt för oss att sälla bort sådana nyckeltal som inte kunde kopplas till måluppfyllelsen. Exempel på nyckeltal som vi uteslöt var soliditet.

2.4 Presentation av primärdata

Primärdata presenteras i uppsatsens analyskapitel samtidigt som den analyseras tillsammans med sekundärdata. Anledning till att vi inte presenterar årsredovisningsstudien i ett separat empirikapitel är att vårt syfte är normativt. Därmed ville vi ha möjlighet att löpande resonera kring varför vissa föreningars redovisning bör utgöra ideal för redovisningspraxis. Dessutom fann vi vissa brister i delar av föreningarnas årsredovisning, och därmed ville vi löpande ge förslag på hur föreningarnas redovisning kan förbättras.

2.5 Metodreflektion

2.5.1 Begränsningar med metoden

Metoden som vi tillämpade medför att denna uppsats har vissa begränsningar. En begränsning är att urvalet till årsredovisningsstudien är baserat på de föreningar som varit finalister i PwC:s och Swedbanks tävling ”Bästa årsredovisning inom ideella sektorn”. Ett kriterium som juryn tittar på då finalisterna utses är redovisning av hur ändamålet har uppfyllts. Men eftersom de även tittar på en rad andra kriterier kan vi ha gått miste om de föreningar som redovisar uppfyllandet av ändamålet på ett bra sätt, men som inte uppfyller andra kriterier och därmed inte utsetts till finalister. Det är således inte säkert att vi vid framtagande av förslag på nyckeltal har hämtat inspiration från de ideella föreningar som presenterar måluppfyllelsen på bästa sätt.

Ytterligare en begränsning är att förslagen på nyckeltal endast kan tillämpas i de slag av ideella föreningar som denna studie omfattar. Därmed kan vi ha missat eventuella svårigheter med redovisning av nyckeltal som finns i andra föreningslag.

2.5.2 Undersökningskvalitet

Bryman och Bell (2005) talar om reliabilitet och validitet som begrepp för att säkerställa kvaliteten på en undersökning. De menar att innebörden av de båda begreppen är breda. I detta avsnitt återger vi en del av deras beskrivning av begreppen. Reliabilitet handlar om huruvida en undersöknings resultat är pålitligt samt om det skulle bli detsamma om undersökningen genomfördes på nytt. Validitet går ut på att bedöma om vi undersöker det vi avser att undersöka samt om resultatet är generaliserbart. Samtidigt påpekar Bryman och Bell att det bland forskare råder delade meningar om hur relevanta dessa begrepp är i samband med kvalitativa undersökningar. Vi har dock i viss mån beaktat både validiteten och reliabiliteten i vår undersökning.

2.5.2.1 Reliabilitet

Den del av begreppet reliabilitet som Bryman och Bell (2005) menar kan komma att bli aktuell då flera forskare tillsammans genomför en kvalitativ innehållsanalys är den så kallade interna reliabiliteten. Enligt dem handlar intern reliabilitet om huruvida forskarnas sätt att tolka materialet överensstämmer med varandra. Detta kvalitetsbegrepp har vi beaktat genom att under årsredovisningsstudien föra en kontinuerlig diskussion med varandra om vilket material som var relevant och vilken information som vi skulle sälla bort. Genom att tillsammans reflektera över hur materialet i årsredovisningarna skulle tolkas anser vi ha minskat risken för bristande intern reliabilitet.

2.5.2.2 Validitet

Enligt Bryman och Bell (2005) har diskussionen om kvalitetsbegreppens relevans i kvalitativ forskning framför allt kretsat kring intern validitet, vilket enligt dem oftast definieras som huruvida en forskare mäter det han säger sig mäta. I enlighet med denna definition är intern validitet inte relevant i vår undersökning eftersom vi inte avser att mäta något. Bryman och Bell (2005) lyfter dock i detta sammanhang fram LeCompte och Goetz och Mason, vilka är exempel på forskare som anpassat begreppet efter kvalitativ forskning. Enligt LeCompte och Goetz innebär intern validitet en överensstämmelse mellan forskarens observationer och den teori som forskaren därefter utvecklar (Bryman och Bell, 2005). Intern validitet blir därmed inte heller enligt deras definition relevant i denna uppsats, eftersom vi inte utför några observationer. Ytterligare en definition ges av Mason, som menar att intern validitet handlar om huruvida man observerar, identifierar eller mäter det man säger sig göra (Bryman och Bell, 2005). Enligt denna definition av intern validitet anser vi att begreppet kan användas för att beskriva undersökningens kvalitet, eftersom vi identifierar vilket redovisningssätt som vi anser vara föredömligt. För att säkerställa en så hög intern validitet som möjligt var vi noga med att hela tiden hålla en stark koppling till uppsatsens syfte. Som vi nämnde tidigare tror vi att en stark koppling till syftet underlättades av att vi delade in syftet i de två beståndsdelar som det består av.

Extern validitet handlar enligt LeCompte och Goetz om i vilken utsträckning resultatet är generaliserbart. Eftersom vi har studerat 25 ideella föreningar som därefter delades i sex olika slag: bistånd, fack, idrott, kultur, trossamfund och utbildning anser vi att resultatet i viss mån kan tillämpas av andra ideella föreningar som kan slutas till någon av dessa sex föreningslag. Därmed anser vi att uppsatsen har en viss extern validitet. Till föreningslagen bistånd och idrott kan åtta respektive sju föreningar hänföras, medan övriga grupper består av två till tre föreningar vardera. Av denna anledning anser vi att uppsatsens resultat gällande biståndsorganisationer och idrottsföreningar har en högre extern validitet jämfört med resultatet avseende övriga grupper.

Bland finalisterna i tävlingen "Bästa årsredovisning inom ideella sektorn" återfinns även Aktiespararna. Denna förening uteslöt vi i vår undersökning, eftersom vi inte ansåg att den passade in i någon av de sex grupper vi delade in föreningarna i. Anledningen till att vi inte lät

Aktiespararna utgöra en egen grupp var att vi ansåg att den externa validiteten angående resultatet för denna grupp skulle bli för låg.

2.5.3 Källkritik

Vid insamling av information är det viktigt att författarna förhåller sig kritiskt till materialet. (Rienecker och Jørgensen, 2002) I denna studie består källorna till en viss del av primärkällor såsom 25 ideella föreningarnas årsredovisningar. Primärkällor anses ibland vara bättre än sekundära eftersom informationen inte återges flertalet gånger. Eftersom regleringen på området är begränsad är vi dock medvetna om att föreningarna kanske utesluter vissa nyckeltal i syfte att uppvisa en så positiv bild av föreningen som möjligt. Därmed kan vi ha gått miste om föredömliga nyckeltal som inte lyfts fram i samband med årsredovisningsstudien.

Studien består även av material inhämtat från sekundärkällor vilka enligt Rienecker och Jørgensen (2002) är de data som bäst används för att ta fram bakgrund, förstå, analysera och tolka problemet. Vi har använt oss av sekundärdata på det sätt som författarna föreskriver men vi har dessutom grundat några slutsatser på information från sekundärkällor. Vi har då varit noggranna med att titta på följande faktorer: vem är författare, vem har utfört undersökningen eller vem har gett ut rekommendationerna för att skapa oss en uppfattning om källans trovärdighet. Är författaren exempelvis en person som vi vet är kunnig inom branschen, såsom redovisningsspecialisten Eva Törning, eller en förening som ger ut redovisningsrekommendationer, såsom FRII, anser vi att källans trovärdighet ökar.

Vidare har vi vid insamling av redan utgivna rekommendationer på området dessutom fokuserat på när de givits ut. Anledningen till att vi är försiktiga med att tillämpa äldre rekommendationer som inte är uppdaterade är att lagar och regler kan ha ändrats med tiden. Vad gäller generell information om nyckeltal och metodlitteratur anser vi inte att tidpunkten för utgivandet spelar lika stor roll.

3 Normer och teorier

Först anges några av ÅRL:s bestämmelser för årsredovisningen och därefter redogörs kort för teorier om tilläggsupplysningar i allmänhet. Kapitlet avslutas med en presentation av tidigare rekommendationer på nyckeltal som visar måluppfyllelsen i ideella föreningar.

3.1 ÅRL:s bestämmelser om årsredovisningen

Enligt ÅRL ska en årsredovisning innehålla en balansräkning, en resultaträkning, noter och en förvaltningsberättelse. Vidare anges att en årsredovisning ska upprättas på ett överskådligt sätt samt uppfylla kravet om god redovisningssed. (ÅRL 2 kap. 1 och 2 §) ”Balansräkningen, resultaträkningen och noterna skall upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av företagets ställning och resultat. Om det behövs för att en rättvisande bild skall ges, skall det lämnas tilläggsupplysningar” (ÅRL 2 kap. 3 §).

3.2 Allmänt om tilläggsupplysningar

Artsberg (2005) menar att företag idag generellt sett lämnar allt fler tilläggsupplysningar och att mängden information utöver vad som krävs enligt ÅRL:s bestämmelser ökar. Enligt Artsberg (2005) är en anledning till detta den allmänna utvecklingen mot informationssamhället. En annan förklaring enligt henne är att värderingsfrågan kring vissa redovisningsproblem inte har lösts, varför redovisning i balansräkning och resultaträkning inte är möjligt. Vidare uppger Artsberg (2005) att tilläggsupplysningar ofta börjar som ett frivilligt initiativ från företagets sida, men i takt med att en viss tilläggsupplysning blir allt vanligare bland företag går lagstiftare eller normgivare ofta in och reglerar frågan. Regleringen sker för att markera vad som anses vara god redovisningssed och därmed tvinga alla företag att följa med i utvecklingen. Ett sådant förhållningssätt ger företagen möjlighet att experimentera fram den bästa lösningen på ett redovisningsproblem. (Artsberg, 2005) Även Connolly och Hyndman (2004) poängterar att det finns ett ökat intresse för tilläggsupplysningar bland organisationers intressenter. De har skrivit en artikel om hur effektivitet mäts i biståndsorganisationer, vilken redogörs för nedan.

3.2.1 Redovisa mer än nödvändigt kan ge fördelar

Connolly och Hyndman (2004) menar att biståndsorganisationers intressenter efterfrågar en utökning av finansiell information och information om effektivitet i organisationernas årsredovisning. Kring dessa områden föreslår författarna att det ska bli obligatoriskt för ideella organisationer att lämna mer information. Vidare poängterar Connolly och Hyndman att effektivitet kan mätas på olika sätt, varav de har inriktat sig på effektivitet som grad av måluppfyllelse. Författarna förklarar att anledningen till att de inte fokuserat på mer traditionella effektivitetsmått, exempelvis soliditet, är att ideella organisationer inte har vinst som mål utan använder sina medel för att kunna driva verksamheten framåt.

I Connolly och Hyndmans (2004) artikel beskrivs den fallstudie som de genomfört på drygt 300 brittiska och irländska biståndsorganisationer av varierande storlek. Syftet med studien är dels att beskriva hur ideella föreningar mäter och redovisar effektivitet och dels vilken information intressenterna efterfrågar. Studien visar att givarna föredrar en verksamhetsfokuserad information framför en rent finansiell. Verksamhetsinformationen som givarna anser behöver fokuseras mer är: mått på icke-finansiell effektivitet, vilka mål som fastställts för verksamheten samt vilka problem som finns där biståndet är tänkt att användas. Undersökningen visar även att de större organisationerna ofta ger en bättre icke-finansiell information jämfört med de mindre organisationerna. Dessutom följer de i större utsträckning de rekommendationer som finns.

Mot bakgrund av ovannämnda studie betonar Connolly och Hyndman (2004) vikten av att de ideella föreningarna är medvetna om det budskap de vill förmedla, samtidigt som de måste beakta vad intressenterna, till exempel givarna, vill ha för information. Exempel på information som efterfrågas bland bidragsgivare och donatorer är information om biståndsorganisationers framtida målsättning. Vidare lyfter Connolly och Hyndman fram vikten av att redovisa verksamhetens bakgrundsinformation, men samtidigt påpekar de att det kan vara kostsamt för föreningarna att framställa sådan information. Detta tror de är en anledning till att vissa föreningar ger en knapphändig verksamhetsinformation. Enligt Connolly och Hyndman är dock verksamhetsinformationen starkt kopplad till resultatet. De menar att det är vanligt att föreningar upplever finansiella framgångar på grund av att de redovisar mer än vad de behöver i årsredovisningen. Slutsatsen som författarna har dragit är därmed att de fördelar som kan nås genom att redovisa mer än nödvändigt överväger nackdelarna.

3.3 Utformning av årsredovisningen i insamlingsföreningar

FRII är en branschorganisation för svenska insamlingsföreningar som består av medlemmar såsom Röda Korset, Greenpeace, Amnesty International, Lutherhjälpen, Rädda Barnen, Cancerfonden och Plan Sverige. Föreningens uppgift är bland annat att utbilda landets insamlare samt att arbeta för ett gynnsamt klimat för insamlingsorganisationerna. (FRII, 2008 a) FRII har tillsammans med redovisningsspecialisten Eva Törning tagit fram en mall för årsredovisningens utformning i

insamlingsföreningar. Denna mall visar hur en förening ska redovisa resultat och ställning. (FRII, 2006). Föreningen måste först ta hänsyn till ÅRL 6 kap. 1 § och BFN U96:6, där det anges att ledningens kommentarer och sådana nyckeltal som krävs för att läsaren ska få en inblick i organisationen och dess utveckling, kan presenteras i förvaltningsberättelsen. Vidare ger FRII (2006) förslag på vilken sorts information som föreningarna kan presentera i sina årsredovisningar.

- Uppföljning av planer
- Förklaring av resultatutvecklingen, dvs. intäkter och kostnader samt om utfallet väsentligt avvikit från budget
- Finansiering
- Flerårsöversikt som gärna innehåller nyckeltal
- Beskrivning av större gåvor

3.4 Nyckeltal

Ax *et al.* (2005) menar att prestationsmätning innebär att man mäter vad som åstadkommit, utförts eller genomförts. En prestation kan vara nästan vad som helst, exempelvis utförandet av en tjänst eller arbetet med att få nöjda kunder. (Ax *et al.*, 2005) I denna uppsats, vilken syftar till att ge förslag på presentation av måluppfyllelse, menar vi att en prestation är en ideell förenings arbete med att uppnå sitt ändamål. Detta kan exempelvis vara fackföreningars arbete med att främja sina medlemmars intresse eller utbildningsföreningarnas arbete för att gynna utbildning. Ax *et al.* (2005) anger vidare att ett prestationsmått utgör ett tal som ger information om en prestation, såsom vad en prestation har kostat eller hur lång tid en prestation har tagit. Författarna nämner också att en annan benämning för prestationsmått är nyckeltal. (Ax *et al.*, 2005) Nyckeltal är det uttryck som vi använt i denna uppsats och innebörden av begreppet är förenligt med redogörelsen ovan. Med nyckeltal menas i denna uppsats ett mått på de ideella föreningarnas arbete med att uppnå sitt ändamål, och det kan anges både som relationstal och i absoluta tal.

I BAS-Nyckeltal (2003), vars benämningar och definitioner i praktiken blivit standard gällande finansiella nyckeltal, beskrivs nyckeltal som förhållandet mellan siffror. Syftet med nyckeltalen är att förklara ekonomiska förhållanden på ett övergripande sätt. Vilka nyckeltal som är relevanta för ett företag att använda beror på en rad faktorer, såsom företagets storlek, ägarstruktur och verksamhetsinriktning. (BAS-Nyckeltal, 2003) Verksamhetsinriktningens betydelse vid val av nyckeltal diskuteras även av Ax *et al.* (2005), som poängterar att de prestationer som mäts ska kunna relateras till företagets verksamhet. De menar också att nyttan med prestationsmätningen ska överstiga kostnaderna. Ytterligare författare som resonerat kring nyckeltals relevans är Catasús *et al.* (2002), vilka betonar att de nyckeltal som används ska vara av intresse för någon inom eller utanför företaget.

3.4.1 Rekommendationer på nyckeltal för ideella föreningar

3.4.1.1 Stiftelsen för Insamlingskontroll

Inom Stiftelsen för Insamlingskontroll (SFI) finns representanter från organisationerna Landsorganisationen i Sverige (LO), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) och Svenskt Näringsliv samt FAR SRS. Det är SFI som bestämmer vilka ideella föreningar som ska få tillgång till ett 90 konto hos Plusgirot eller Bankgirot. 90- konton kan användas till insamling av pengar och sänder ut signaler till givaren att insamlingen sköts på ett bra sätt. (SFI a) Varje år utför SFI också en granskning av föreningarnas årsredovisningar. Där kontrollerar de bland annat att insamlade medel går till ändamålet och att insamlings- och administrationskostnaderna inte är för höga. Även nyckeltalen analyseras. (SFI a) På föreningens hemsida presenteras analysen av varje förening för sig. Ett av de nyckeltal som analyseras är kostnader i förhållande till totala verksamhetsintäkter: (SFI b)

SFI har även gjort en statistisk sammanställning över perioden 1997-2006, där bland annat det årliga branschgenomsnittet för ett antal nyckeltal anges. De nyckeltal som uppges i sammanställningen och som är intressanta för denna uppsats är: (SFI c)

- Medel från allmänheten/Verksamhetsintäkter
- Medel från myndigheter och organisationer/Verksamhetsintäkter
- Medel från företag/Verksamhetsintäkter
- Övriga intäkter/Verksamhetsintäkter
- Utbetalt till ändamålet/Verksamhetsintäkter
- Administrationskostnader/Verksamhetsintäkter
- Insamlingskostnader/Medel från allmänheten
- Totala kostnader/verksamhetsintäkter

3.4.1.2 Frivilligorganisationernas Insamlingsråd

Även Frivilligorganisationernas Insamlingsråd (FRII, 2008 b) har gett ut rekommendationer för insamlingsföreningar angående vilka nyckeltal som är lämpliga att använda. De rekommendationer som är av intresse för denna uppsats uppges i tabellen nedan. Vissa nyckeltal känns igen ifrån föregående avsnitt.

Nyckeltal	Nyckeltalet visar:
<u>Medlemsavgifter</u> Verksamhetsintäkter	Andel av intäkterna som kommer från medlemsavgifter
<u>Medlemskostnad</u> Medlemsavgift	Andel av medlemsavgifterna som går till medlemsvård ¹
<u>Antal medlemmar som förnyat sitt medlemskap</u> Totalt antal medlemmar föregående år	Andel trogna medlemmar
<u>Nya medlemmar</u> Totalt antal medlemmar föregående år	Andel nya medlemmar
<u>Administrationskostnader</u> Summa verksamhetsintäkter	Andel av intäkterna som går till administrativt arbete ²
<u>Insamlingskostnader</u> Insamlade medel	Andel av de insamlade medlen som går till att täcka insamlingskostnader ²
<u>Ändamålskostnader</u> Intäkter	Andel av intäkterna som går till ändamålet ³

1) Väsentligt då exempelvis mycket tid läggs ned för värvning av medlemmar

2) Andelen administrations- och insamlingskostnader bör tillsammans inte överstiga 25 %

3) Bör inte understiga 75 %

Tabell 1. Fritt efter FRII (2008 b)

3.4.2 Verksamhetsspecifika nyckeltal

PwC har gett ut broschyren ”Fjorton goda råd till dig som ska göra årsredovisning/årsbokslut inom ideella sektorn”. Rekommendationerna som de ger i denna broschyr bygger bland annat på erfarenheter de har fått efter att ha granskat fem års bidrag i tävlingen ”Bästa årsredovisning inom ideella sektorn”. I broschyren uppmanar de bland annat föreningar att konkretisera verksamheten genom att använda nyckeltal som ”[...] sätter in syftet, organisationen och aktiviteterna i ett sammanhang”. Samtidigt betonar de att alla nyckeltal inte behöver vara traditionella utan med

fördel kan nyckeltal som är specifika för verksamheten användas. I detta sammanhang lyfter de fram följande tre exempel (PwC, 2006):

- Friluftsförbundet berättar hur många som berörs av verksamheten:
'10 miljoner friluftstimmar per år/10 000 ledare/ 105 000 medlemmar'.
- Livräddningssällskapet visar statistik över antalet tagna simmärken under året.
- Jehovas vittnen redovisar antalet utdelade biblar och antalet deltagare vid möten under året.

4 Analys

Nedan presenteras det insamlade materialet från årsredovisningarna samtidigt som det analyseras tillsammans med de rekommendationer och artiklar som vi har redogjort för i kapitlet om normer och teorier. Detta kapitel är strukturerat efter de grupper som vi har delat in föreningarna i. För att öka läsvänligheten ytterligare har vi benämnt en förenings verksamhetsberättelse och årsredovisning för årsredovisningar. En kort presentation av samtliga ideella föreningar ges i bilaga 1.

4.1 Biståndsorganisationer

I vår studie ingår följande åtta organisationer: Barncancerfonden, Cancerfonden, Dikonia, Forum Syd, Hoppets Stjärna, Rädda Barnen, Röda Korset och SOS-barnbyar.

4.1.1 Hjälparbete

Gemensamt för biståndsorganisationer är att deras syfte är att bedriva någon form av hjälpverksamhet för behövande. Därför anser vi det vara väsentligt att redovisa nyckeltal som har en direkt koppling till hjälparbetet. Både FRII (2008 b och SFI d) lyfter fram ändamålskostnader, vilka vi anser vara relevanta i detta sammanhang. Enligt FRII:s och SFI:s rekommendationer bör föreningen relatera ändamålskostnaderna till sina totala intäkter. Denna rekommendation på nyckeltal finner vi ligga helt i linje med uppsatsens syfte, det vill säga att ange nyckeltal som visar vad föreningen gjort under året för att uppnå sitt mål.

Vidare rekommenderar FRII och SFI föreningar att redovisa insamlingskostnader i förhållande till insamlade medel från allmänheten samt administrationskostnader i förhållande till de totala intäkterna. Dessa nyckeltal anser vi har en mer indirekt koppling till uppfyllandet av målet. Enligt FRII och SFI är insamlings- och administrationskostnader nödvändiga för att bedriva hjälpverksamhet, men de bör hållas så låga som möjligt. Även om vi inte anser att dessa nyckeltal har lika stark koppling till uppfyllandet av ändamålet som ändamålskostnaderna har, så tycker vi ändå att de bör finnas med. Detta eftersom de kan hjälpa läsaren att få en överblick av föreningens arbete med att uppfylla syftet.

I årsredovisningarna har vi funnit att samtliga föreningar förutom Cancerfonden redovisar

ändamålskostnader som en separat post i resultaträkningen. Cancerfonden uppger dock under rubriken Redovisningsprinciper vilka av kostnadsposterna som utgör ändamålskostnader. Alla föreningar redovisar också insamlings- och administrationskostnader som en egen post, med undantag för Forum Syd som inte redovisar insamlingskostnader. Detta tror vi dock har att göra med att Forum Syds verksamhet nästan uteslutande finansieras genom bidrag från Sida. Utöver redovisningen i resultaträkningen anger samtliga föreningar den procentuella andelen ändamåls-, insamlings- och administrationskostnader. Här är det dock bara Hoppets Stjärna som relaterat kostnaderna enligt ovannämnda rekommendationer från FRII och SFI. Övriga föreningar redovisar endast de olika kostnadsposterna som en andel av de totala kostnaderna. Vi vill därför i detta sammanhang lyfta fram Hoppets Stjärna, vilka vi anser har redovisat ändamåls-, insamlings och administrationskostnader på ett mycket föredömligt sätt även utanför resultaträkningen. Nedan visas Hoppets Stjärnas redovisningssätt.

Nyckeltal

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	Snitt
Insamlingskostnader/ medel från allmänheten	9.5 %	9.5 %	14.0 %	13.0 %	15.2 %	21.0 %	16.2 % ¹
Ändamålskostnader/ summa intäkter	79.6 %	82.4 %	78.8 %	81.4 %	77.9 %	73.0 %	77.7 % ²
Administrationskostnader/ summa intäkter	8.4 %	8.9 %	9.7 %	8.2 %	8.6 %	9.2 %	8.2 % ³
Snitt de senaste 10 åren enligt SFI		12.0 %	1)				
Snitt de senaste 10 åren enligt SFI		82.0 %	2)				
Snitt de senaste 10 åren enligt SFI		7.0 %	3)				

Tabell 2. Uppställning av nyckeltal enligt Hoppets Stjärnas årsredovisning (s. 5)

Anledningen till att vi anser att Hoppets Stjärna är en bra förebild är för att de använder nyckeltal som vi anser preciserar måluppfyllelsen på ett bra sätt. Dessutom anger de samtidigt motsvarande nyckeltal för de fem föregående åren samt uppger det genomsnitt som SFI beräknat för branschen för den senaste 10-årsperioden. Detta tror vi ökar läsarens möjligheter att utvärdera föreningens arbete, eftersom årets nyckeltal kan jämföras både med tidigare år och med branschgenomsnitt.

4.1.1.1 Verksamhetsspecifika nyckeltal

PwC (2006) uppmanar föreningar att använda sig av nyckeltal för att konkretisera aktiviteterna. Samtidigt påpekar de att inte alla nyckeltal behöver vara traditionella, utan med fördel kan nyckeltal som är specifika för verksamheten användas. I årsredovisningarna har vi funnit en stor mängd verksamhetsspecifika nyckeltal i samband med att föreningarna berättar om det arbete som de bedrivit under det gångna året. Berättelserna handlar om allt från hjälpinsatser i utlandet,

forskningsprojekt eller aktiviteter för att sprida information och kunskap. De verksamhetsspecifika nyckeltal som föreningarna använder sig av är övervägande absoluta nyckeltal. Här följer några bra exempel som återkommer i flera föreningars årsredovisningar: antal länder där hjälpinsatser har genomförts, antal byggda bostäder/skolor som föreningen har finansierat, antal hemlösa och föräldralösa barn som erbjudits ett hem, antal ton kläder som har sänts ut, antal nya forskningstjänster som har beviljats och slutligen antal familjer som har fått besöka rekreationsanläggningar.

Vad gäller verksamhetsspecifika nyckeltal i form av relationstal har vi endast noterat ett fåtal, varav några visas nedan.

- Barncancerfonden anger att de beviljat 87 av 153 inkomna ansökningar om projektanslag.
- Forum Syd uppger att deras projekt i Kenya för informationsspridning om hiv nått ut till 100 av 148 skolor i området.
- Rädda Barnen anger att de finansierat byggandet av 13 skolor i ett område som tidigare inte haft några skolor alls. Av dessa är 8 flickskolor för högre åldrar, eftersom flickor tidigare endast fått gå till årskurs 5.

Vi skulle vilja se fler försök av föreningarna att i så stor utsträckning som möjligt relatera de verksamhetsspecifika nyckeltalen till något. Anledningen är att vi antar att läsaren av årsredovisningen generellt sett har en begränsad kunskap om föreningens hjälpverksamhet. Med andra ord, det kan vara svårt för läsaren att förstå innebörden och omfattningen av hjälpinsatserna om det inte samtidigt ges information om hur stort behovet av hjälpinsatser är. Så istället för att exempelvis uppge *antal hemlösa barn som erbjudits ett hem* föreslår vi att föreningarna om möjligt anger *antal hemlösa barn som erbjudits ett hem/totalt antal hemlösa barn i området*.

4.2 Fackföreningar

De fackföreningar som omfattas av vår undersökning är Svenska Byggnadsarbetareförbundet (Byggnads), Hotell och Restaurangfacket (HRF) och LO. LO är dock inte en fackförening i samma mening som Byggnads och HRF utan fungerar som en centralförening för 15 fackföreningar.

4.2.1 Främjande av medlemmarnas intresse

Fackföreningars huvuduppgift är att tillvarata medlemmarnas intresse på arbetsmarknaden och därför anser vi det vara av stor vikt att föreningarna använder nyckeltal som visar hur medlemmarnas intressen tillvaratagits under året. I detta sammanhang vill vi lyfta fram Byggnads som i sin årsredovisning exempelvis anger ökningen i reallön som de åstadkommit åt sina medlemmar. Dessutom uppger de antal tvister som de behandlat under året, både hur många som

påbörjats och hur många som avslutats. Även HRF använder ett antal nyckeltal som vi anser vara föredömliga, exempelvis antal nytecknade kollektivavtal och antal stridsåtgärder såsom blockad och arbetsnedläggelse. Ytterligare ett nyckeltal som vi uppmuntrar är att ange förhandlingsresultatet i kronor, vilket HRF uppger i sin årsredovisning. Vi rekommenderar dock att resultatet ställs i förhållande till exempelvis föregående års siffror för att den externa läsaren lättare ska kunna avgöra huruvida HRF har gjort ett bra arbete eller inte.

Fler nyckeltal som visar hur föreningen tillvaratagit medlemmarnas intresse anser vi vara nyckeltal som konkretiserar föreningens arbete för att förbättra arbetsmiljön. Sådana nyckeltal används i större omfattning av Byggnads än av HTF och LO, vilket vi tror beror på att medlemmarna i Byggnads arbetar på platser där risken för personskador är stor. Exempel på nyckeltal som Byggnads använder är förändringen i antalet skyddsombud samt hur många av landets arbetsplatser som besökts av deras skyddsombud. Dessutom uppger de hur många informationsträffar som arrangerats för att minska alkohol- och droganvändningen.

Anledningen till att vi anser att ovannämnda nyckeltal är föredömliga är för att vi tycker att de på ett bra sätt visar hur föreningen har tillvaratagit medlemmarnas intresse under året. Vi tycker alltså att de har en tydlig koppling till föreningarnas ändamål. Vikten av en sådan koppling har tidigare betonats av Ax et al. (2005).

4.2.1.1 Informationsspridning

Vi anser att ett mer indirekt arbetssätt för att främja medlemmarnas intressen är sprida information och kunskap i olika media. Genom att synas i media kan föreningarna påverka och förbättra medlemmarnas ställning på arbetsmarknaden. Därför anser vi att nyckeltal med koppling till sådant påverkansarbete bör uppges av fackföreningar. I årsredovisningsstudien har vi funnit flera exempel på nyckeltal som vi anser vara föredömliga i detta sammanhang. HRF redovisar exempelvis antal annonser de haft under året, specificerat per tidning. Dessutom uppger de antal artiklar/inslag/träffar de har haft per månad för olika medier såsom press, TV/radio och webben. Samtidigt anger de motsvarande siffror för 2005, vilket vi anser underlätta vid utvärdering av årets aktiviteter. Både Byggnads och HRF ger ut egna tidningar, och med anknytning till dessa redovisar de antal nummer av tidningen som getts ut under året, samt hur många personer som i genomsnitt nåts av tidningen.

4.2.2 Utbildning av personalen

Vi anser också att det är relevant för fackföreningar att redovisa nyckeltal kopplade till utbildning av personalen. Detta eftersom vi menar att kompetent personal exempelvis torde kunna förhandla fram bättre avtalsvillkor för sina medlemmar och därmed tillvarata medlemmarnas intresse på ett bättre sätt. Exempel på bra nyckeltal som både Byggnads och HRF redovisar är antal utbildningar som anordnats under året samt antal deltagare på varje kurs. Byggnads uppger även motsvarande

siffror för föregående år, vilket vi anser kan hjälpa läsaren att utvärdera årets prestation. Ytterligare exempel som vi vill lyfta fram är Byggnads som redovisar antal utbildningsdagar per handläggare.

4.2.3 Antal medlemmar

I FRII:s (2008 b) rekommendationer till insamlingsföreningar återfinns ytterligare nyckeltal som vi anser vara relevanta också för fackföreningar, dessa är:

- $\text{Nya medlemmar} / \text{Totalt antal medlemmar föregående år} = \text{andel nya medlemmar}$
- $\text{Antal medlemmar som förnyat sitt medlemskap} / \text{Totalt antal medlemmar föregående år} = \text{andel trogna medlemmar}$
- $\text{Medlemmens förmåner} = \text{Medlemsavgifter} / \text{Medlemskostnader}$

Anledningen till att vi anser att fackföreningar bör redovisa ovanstående nyckeltal är för att vi menar att förändringen i antal medlemmar är ett indirekt mått på om medlemmarna anser att deras intressen har tillvaratagits eller inte. Om exempelvis andelen trogna medlemmar är stor torde detta vara en indikation på att medlemmarna anser att föreningens arbete med att främja deras intressen har varit framgångsrikt.

Både HRF och Byggnads redovisar nyckeltal som visar förändringen i antal medlemmar. Båda föreningarna uppger samtidigt att de har arbetat med rekryteringskampanjer under en viss del av året. Byggnads anger dessutom hur många nya medlemmar som en av kampanjerna avsåg resultera i, samt den strategi man tagit fram för att uppnå detta mål. Båda föreningarna har i presenterat nyckeltal för utfallet av medlemsrekryteringen under 2006, men vi anser att Byggnads redovisade sitt resultat på ett bättre sätt jämfört med HRF. Anledningen till att vi anser att Byggnads redovisningsätt är bättre är för att de presenterade medlemsökningen specifikt under kampanjperioden medan HRF endast redovisade förändringen av antal medlemmar under hela året. Genom att härleda medlemsökningen till kampanjen anser vi att läsaren får en tydligare bild av resultatet från föreningens rekryteringsarbete. Vi är dock medvetna om att det både kan vara svårt och mer kostsamt att härleda medlemsökningen till den specifika kampanjen och därför menar vi att föreningen också bör ta hänsyn till de anvisningar som Ax *et al.* (2005) fastställt, det vill säga att nyttan med prestationsmätningen ska överstiga kostnaden.

4.3 Idrottsföreningar

I årsredovisningsstudien finns sju ideella föreningar med någon form av idrottsanknytning. Dessa är: Svenska Fotbollsförbundet (SvFF), Svenska Ishockeyförbundet (SIF), Svenska Travsportens Centralförbund (STC), Riksidrottsförbundet (RF), Svenska Friidrottsförbundet (SFIF), Svenska Bilsportsförbundet (SBF) och Svenska Skidförbundet (SSF).

4.3.1 Främjande av idrottsutövandet

Idrottsföreningarnas huvudmål är att främja idrottsutövandet i Sverige och avsikten för många föreningar är att nå ut till så många som möjligt. Därför anser vi att nyckeltal kopplade till antal utövare och publik är relevanta som mått på om föreningen uppfyllt sitt syfte. I enlighet med PwC:s (2006) rekommendation redovisar samtliga föreningar verksamhetsspecifika nyckeltal som också konkretiserar vad föreningen har gjort under året för att främja idrottsutövandet. Exempelvis redovisar STC antal hästägare, hästskötare samt varm- och kallblod i träning. SFIF och STC redovisar antal tagna dopingprov samt hur många av dessa som varit positiva. SIF och SvFF redovisar antal matcher samt den totala publiken under året som gått. Vidare uppger SvFF, SFIF och SBF antal tv-timmar, och SvFF redovisar också hur höga tittarsiffror som de tv-sända tävlingarna har haft.

I årsredovisningsstudien har vi således noterat flera bra exempel på verksamhetsspecifika nyckeltal. Något som vi reflekterat över är dock att de verksamhetsspecifika nyckeltalen ofta skiljer sig åt mycket inom en och samma förening, exempelvis anger SFIF både antal dopingprov och antal tv-timmar. Anledningen till att idrottsföreningar använder många olika verksamhetsspecifika nyckeltal tror vi beror på att främjandet av idrottsutövandet är ett relativt brett syfte jämfört med exempelvis biståndsorganisationer där syftet exempelvis kan vara stödja cancerforskning. Av denna anledning anser vi att det kan vara svårt för läsaren att avgöra om föreningen har gjort ett bra arbete för att främja idrottsutövandet i Sverige under året.

4.3.1.1 Stimulerande träningsmiljö

För att främja idrottsutövandet anser vi det vara viktigt att idrottsföreningarna erbjuder utövarna en stimulerande träningsmiljö. Med stimulerande träningsmiljö menar vi både tillhandahållande av bra lokaler och duktiga ledare. Därför uppmanar vi föreningar att ange nyckeltal som visar vad föreningen har gjort för att utveckla träningsmiljön under året. Sådana nyckeltal överensstämmer enligt vår mening även med ÅRL 6 kap. 1 § och BFN U 96:6, där det anges att nyckeltal som ger läsaren inblick i bland annat föreningens utveckling ska uppges. I årsredovisningsstudien har vi funnit flera bra exempel på sådana nyckeltal, exempelvis antal fotbollshallar och travbanor, antal

ledare som har utbildats, hur många utbildningsdagar som har förekommit under året och hur många ledare som har tränarlicens.

4.3.1.2 Medlemsaktiviteter

Både SFIF och SvFF redovisar nyckeltal med anknytning till lägerverksamhet för barn som de anordnat under året. I detta sammanhang vill vi dock lyfta fram SvFF som vi anser ha redovisat aktiviteterna på ett mer utförligt sätt än SFIF. SvFF uppger exempelvis följande nyckeltal: hur stor del av landets ungdomsföreningar som har arrangerat fotbollsskolan, både antal ledare och lägerdeltagare, samt hur stor del av varje distrikts föreningar som engagerat sig i fotbollsskolan. Vidare presenterar SvFF hur många som anser att konceptet är bra eller mycket bra. Anledningen till att vi anser SvFF:s redovisningsätt vara föredömligt är för att de redovisar exempelvis antal deltagande föreningar i förhållande till totala antalet föreningar i Sverige inom respektive idrott. Genom att relatera siffrorna på detta sätt menar vi att det blir lättare för läsaren att bilda sig en uppfattning om det är en stor eller liten del som har deltagit. Vi anser även att föreningar bör redovisa hur stor del av deltagarna som är tjejer respektive killar, eftersom det kan hjälpa läsaren att utvärdera föreningens arbete för att främja idrottsutövandet. Anledningen till att vi tycker detta är väsentligt är för att pojkar och flickor ofta utövar idrott var för sig och därmed anser vi det vara relevant att även kunna utvärdera pojk- och flickverksamheten var för sig.

4.4 Kulturföreningar

De kulturföreningar som innefattas i årsredovisningsstudien är Riksteatern, Svenska Turistföreningen (STF) och Folkets Hus och Parker (FHP). Gemensamt för dessa föreningar är att alla på något sätt arbetar för att främja kulturen i Sverige. Riksteaterns syfte är att främja scenkonst, STF arbetar för att främja natur och kulturturism och FHP arbetar för att främja kulturell verksamhet i allmänhet.

4.4.1 Främjande av kultur

Då kulturföreningarnas syfte är att främja kulturen anser vi att nyckeltal som direkt kan knytas till detta arbete är väsentliga. Samtliga tre föreningar anger flera nyckeltal som vi anser vara bra mått på hur kulturen har främjats under året. Dessa nyckeltal har föreningarna i enlighet med PwC (2006) anpassat efter sin verksamhet, och därför skiljer de sig något åt mellan de tre föreningarna.

Riksteatern anger exempelvis antal scenkonstarrangemang, hur stor andel av dessa som riktats till barn- och ungdomar, hur många nya pjäser samt hur många utländska gästspel som de har anordnat under året. Dessutom anger de nyckeltal som visar hur stort intresset har varit för dessa

arrangemang. Exempelvis redovisar de total publik under året och publik per uppsättning. En av föreställningarna under året tv-sändes också och med koppling till detta redovisar Riksteatern antal tv-tittare.

FHP redovisar ett antal nyckeltal i likhet med de som Riksteatern anger. Exempelvis redovisar FHP antal föreställningar, förändringen i antal föreställningar jämfört med föregående år, antal turnéproduktioner samt hur fördelningen per målgrupp har sett ut. Precis som LO är FHP en förening som består av andra föreningar och dess medlemmar. I syfte att främja kulturverksamheten runt om i Sverige är även FHP:s uppgift att fördela bidrag till de lokala FHP-föreningarna. Resultatet för detta arbete anser vi att de redovisar med föredömliga nyckeltal. Exempelvis anger de hur mycket pengar som delats ut och antal regioner som fått bidrag. Dessutom redovisar de antal ansökningar om bidrag och hur många av dessa som beviljats, vilket ger läsaren information om i vilken utsträckning föreningen har lyckats möta efterfrågan på bidrag.

STF är den förening som har redovisat flest nyckeltal med koppling till arbetet med att främja kulturen. Även om vi noterat föredömliga nyckeltal som Riksteatern och FHP redovisar, vill vi speciellt lyfta fram STF:s redovisning av kulturfrämjandet. Anledningen är att vi anser deras redovisning är mer utförlig, vilket vi även anser harmonisera med Connolly och Hyndmans (2004) slutsats om att fördelarna med att redovisa mer än nödvändigt överväger nackdelarna. Bra exempel på nyckeltal som STF använder är antal arrangemang, antal deltagare per arrangemang samt det genomsnittliga antalet deltagare per arrangemang. Vidare anger de antal gästnätter, hur många av dessa som härrör från utländska besökare, antal gästnätter per vandrarhem, antal bäddar per vandrarhem och antal gästnätter per bädd. Dessutom anger föreningen både procentuell och absolut förändring i antal gästnätter jämfört med föregående år. Som vi tidigare varit inne på anser vi att en sådan jämförelse är föredömlig, eftersom läsaren lättare kan utvärdera årets resultat.

4.4.1.1. Medlemmar

Även nyckeltal med koppling till föreningarnas medlemmar anser vi vara relevanta, eftersom vi tycker att sådana nyckeltal är ett bra mått på hur många de nått ut till och därmed i vilken omfattning de främjat kulturen under året. Ett exempel på nyckeltal som samtliga tre föreningar redovisar är antal medlemmar. Riksteatern anger även antal förtroendevalda medlemmar. Även i detta sammanhang vill vi lyfta fram STF, vilka vi anser redovisar mer utförlig information angående årets medlemsutveckling. Bland annat redovisar de absolut och procentuell förändring i medlemsantalet jämfört med föregående år. Vidare anger de antal hushåll som är medlemmar samt absolut och procentuell förändring av dessa jämfört med föregående år.

De har också valt att presentera antal språk som medlemmarna kan erhålla information på, vilket kan ses som ett sätt att kunna nå ut till fler.

4.4.1.2 Informationsspridning

Ytterligare ett arbetssätt som förekommer i föreningarna för att främja kulturen är att sprida information och kunskap om kultur till omgivningen. Därför anser vi att nyckeltal som kan kopplas till denna verksamhet är relevanta. Exempel på bra nyckeltal som STF och FHP redovisar är antal utkomna nummer av föreningstidningen. FHP redovisar även antal prenumeranter på tidningen, medan STF anger årets förändring i antal läsare. Riksteatern ger också ut en föreningstidning, men denna distribueras enbart via Internet. Riksteatern redovisar därför antal unika besökare, för att ange hur många som läst deras tidning på hemsidan.

4.5 Trossamfund

Årsredovisningsstudien består av två trossamfund: Jehovas vittnen och Missionskyrkan.

4.5.1 Budskapsspridning

Gemensamt för dessa föreningar är att deras syfte är att sprida ett religiöst budskap, varför vi anser att nyckeltal som kan kopplas till denna verksamhet är relevanta. Både Jehovas vittnen och Missionskyrkan redovisar flera nyckeltal som är förenliga med PwC:s (2006) rekommendation att använda nyckeltal som belyser föreningens ändamålsenliga aktiviteter. För trossamfundet innebär ändamålsenliga aktiviteter sådana aktiviteter som genomförs för att sprida den kristna tron. Exempel på föredömliga nyckeltal som föreningarna använder är utdelning av publikationer såsom biblar, broschyrer och tidskrifter. Ytterligare ett bra nyckeltal som Jehovas vittnen redovisar är antal personer som arbetar med uppsökande verksamhet

I Jehovas vittnens årsredovisning framgår det att trossamfundet använder utbildning som medel för att sprida det kristna budskapet. Missionskyrkan erbjuder inte utbildning i samma mening, utan utbildar mentorer för att stödja och utveckla församlingsverksamheten. Eftersom utbildning är en del i arbetet med att sprida den kristna tron, anser vi det vara väsentligt att trossamfundet redovisar nyckeltal med anknytning till utbildning. I årsredovisningsstudien noterade vi att båda trossamfundet använder bra exempel på sådana nyckeltal. Exempelvis anger båda föreningarna hur många de har utbildat under året. Jehovas vittnen redovisar dessutom hur många församlingar som erbjuder utbildning, antal timmar som läggs på undervisning samt hur stor del av samfundets kostnader som gått till detta.

Vidare uppger Jehovas vittnen att de anordnar offentliga gudstjänster och sammankomster som medel för att sprida det kristna budskapet. Vi har dock endast noterat ett fåtal nyckeltal med anknytning till dessa aktiviteter. För att underlätta för läsaren att bedöma hur väl detta arbete har genomförts, efterfrågar vi fler nyckeltal med anknytning till offentliga gudstjänster och sammankomster. Förslag på nyckeltal som vi anser vara väsentliga i detta sammanhang är antal gudstjänster och sammankomster, genomsnittligt antal besökare på gudstjänsterna respektive

sammankomsterna samt andel trogna besökare.

Ytterligare ett mått på resultat som Jehovas vittne har presenterat i sin årsredovisning är antal dop och den procentuella ökningen jämfört med föregående år. För att räknas som medlem i Jehovas vittne måste man döpas varför vi genom antal döpta kan utläsa antal nya medlemmar. I Missionskyrkans årsredovisning framgår också antal medlemmar, hur de blivit upptagna av församlingen samt hur många som utgått. Båda trossamfundens presentation av antal medlemmar anser vi vara bra mått på hur väl de har lyckats övertyga och förmedla sitt budskap.

4.5.2 Biståndsarbete

I både Missionskyrkans och Jehovas vittnes årsredovisningar framgår det att en del av deras verksamhet består av biståndsarbete. De har dock valt att presentera biståndsverksamheten i olika omfattning. Missionskyrkan visar bland annat hur många personer som nåtts av föreningens biståndsarbete under året samt antal skolor och hälsoposter som Missionskyrkan bidragit till. Jehovas vittnen däremot har endast redogjort för antal volontärer, hur mycket bistånd som gått till varje land samt hur stor andel av de totala kostnaderna som är hänförliga till biståndsverksamheten. Enligt ÅRL 6 kap. 1 § och BFN U96:6 ska föreningarna ange sådana ickefinansiella nyckeltal som är av väsentlig betydelse för den externa intressentens förståelse för verksamhetens utveckling. Med hänsyn till detta anser vi att Missionskyrkans redovisning är mer föredömlig än Jehovas vittnes redovisning, vilka bör utveckla sin information i årsredovisningen om sitt biståndsarbete. Vad gäller redovisning av biståndsverksamhet inom trossamfund anser vi att även dessa bör redovisa sådana nyckeltal som vi rekommenderar för biståndsorganisationer.

4.6 Utbildningsföreningar

De två utbildningsföreningar som omfattas av denna undersökning är Arbetarnas Bildningsförbund (ABF) och Svensk Idrotts-, Studie-, och Utbildningsorganisation (SISU).

4.6.1 Utbildning

Utbildningsföreningars syfte är att bistå med utbildning och därför anser vi att nyckeltal med koppling till sådan verksamhet är relevanta. Vikten av att nyckeltalen har en stark koppling till verksamheten har som tidigare nämnts betonats av Ax et al. (2005). Både SISU och ABF redovisar ett antal nyckeltal som vi anser vara bra exempel i detta sammanhang. Exempelvis redovisar de antal studietimmar, antal deltagare och antal studiecirkelledare som har utbildats under året. SISU redovisar även det totala antalet kurser som erbjuds samt antal kurser per distrikt. Dessutom anges motsvarande nyckeltal för föregående år, vilket vi anser gör det lättare för läsaren att bedöma årets

utbildningsverksamhet. Enligt vår mening är inte ABF:s redovisning lika tydligt, eftersom de inte anger totala antalet kurser som erbjuds. Därmed blir det svårare för läsaren att skaffa sig ett helhetsintryck angående det totala kursutbudet under året.

Connolly och Hyndman (2004) menar att föreningarnas intressenter efterfrågar utökad redovisning angående information om effektivitet. Vi anser inte att ovanstående nyckeltal ger tillräcklig information om effektiviteten i den utbildning som erbjuds. Förutom ovanstående absoluta nyckeltal vill vi därför även uppmana till redovisning av relationstal med anknytning till utbildningsverksamheten. FRII (2008 b) rekommenderar att insamlingsföreningar ska redovisa andel ändamålskostnader, och vi anser att liknande nyckeltal är tillämpbara även i utbildningsföreningar. Exempel på nyckeltal är därför andel utbildningskostnader, kostnad per utbildningstimme och kostnad per kurs. Eftersom det enligt Connolly och Hyndman finns ett intresse hos föreningarnas intressenter om information angående effektiviteten torde även dessa förslag vara relevanta med hänsyn till vad Catasús et al. (2002) tidigare betonat, det vill säga att ett nyckeltals relevans delvis beror på om det är av intresse för en intern eller extern intressent.

4.6.2 Kultur

Förutom utbildning har ABF och SISU till uppgift att arbeta med kultur, varför vi anser att nyckeltal med anknytning till denna verksamhetsgren är relevanta. Ett exempel på bra nyckeltal som ABF anger angående deras arbete för "fritt museum" är antal påskrifter de samlat in under året. Vidare redovisar båda föreningarna antal kulturprogram som de har arrangerat under året. Vad gäller nyckeltalen angående kulturprogrammen anser vi dock att SISU:s redovisningssätt är mer föredömligt, eftersom de även anger antal kulturprogram per distrikt samt antal deltagare per program. Även i detta sammanhang vill vi uppmana föreningarna att dessutom uppge relationstal för att i enlighet med Connolly och Hyndman (2004) redovisa effektiviteten inom kulturverksamheten. Precis som för förslagen på nyckeltal angående utbildningsverksamheten har vi här inspirerats av de rekommendationer som FRII (2008 b) tidigare har gett ut för insamlingsföreningar. Förslag på ytterligare nyckeltal med koppling till kulturverksamheten är därför andel kulturprogramskostnader och kostnad per kulturprogram.

5 Resultat

I detta kapitel presenteras först syftet och därefter resultatet för vardera slag av förening genom en kortfattad sammanställning av de förslag på nyckeltal som studien resulterat i.

Eftersom resultatet återkopplar till studiens syfte presenteras det inledningsvis:

Syftet är att utveckla nyckeltal för olika slag av ideella föreningar som visar vad de har gjort för att uppfylla föreningens mål.

5.1 Biståndsorganisationer

Studien har resulterat i ett antal förslag på nyckeltal som biståndsorganisationer kan använda för att presentera sin måluppfyllelse. Rekommendationerna består av följande nyckeltal: ändamålskostnader i förhållande till totala intäkter, insamlingskostnader i relation till insamlade medel från allmänheten samt administrationskostnader i förhållande till de totala intäkterna. Dessa nyckeltal är väsentliga eftersom de kan kopplas till uppfyllandet av föreningarnas mål. Studien belyser vidare vikten av nyckeltal för ett antal år i följd, så att jämförelse möjliggörs.

Betydelsen för biståndsorganisationer av verksamhetsspecifika nyckeltal har uppvisats i denna studie. Att komplettera generella nyckeltal med de verksamhetsspecifika ökar den externa läsarens möjligheter att skapa sig en mer fullständig uppfattning av föreningens måluppfyllelse. Exempel på verksamhetsspecifika nyckeltal för biståndsorganisationer är: antal byggda bostäder/skolor som föreningen har finansierat och antal ton kläder som sänts ut. Det bör belysas att de föreningar som ligger till underlag för denna uppsats övervägande har presenterat verksamhetsspecifika nyckeltal i absoluta tal, men vi uppmanar biståndsorganisationer att om möjligt relatera dessa verksamhetsspecifika nyckeltal till något. Förslagsvis kan föreningarna istället för att uppge antal hemlösa barn som erbjudits hem ange antal hemlösa barn som erbjudits hem i förhållande till antal hemlösa barn i området.

5.2 Fackföreningar

För fackföreningar rekommenderar vi nyckeltal som kan kopplas till arbetet med att främja medlemmarnas intresse. De områden som kan hänföras till sådant arbete är: medlemmar, arbetsmiljö, ersättningar och avtal/förhandlingar, utbildning samt informations spridning. Således bör fackföreningarna presentera nyckeltal som visar hur arbetet med de ovan nämnda områdena har

gått under året. Förslag på nyckeltal härom är: reallöneökning som fackföreningen åstadkommit åt sina medlemmar, antalet skyddsombud samt hur många av landets arbetsplatser som besökts av deras skyddsombud, antal tvister som behandlats under året, utbildningsdagar per handläggare samt antal artiklar/inslag/träffar som föreningen har haft per månad för olika medier såsom press, TV/radio. Vi vill förutom de ovannämnda nyckeltalen rekommendera fackföreningar att presentera jämförelsetal för att antal år tillbaka så att den externa läsaren kan skapa sig uppfattning om nyckeltalet är bra eller inte.

Vi rekommenderar även fackföreningar att använda nyckeltal som visar hur medlemsantalet har förändrats under året eftersom detta kan vara ett indirekt mått på huruvida medlemmarna anser att deras intressen har tillvaratagits eller inte. Förslag på nyckeltal är: nya medlemmar i relation till totalt antal medlemmar föregående år och antal medlemmar som förnyat sitt medlemskap i förhållande till totalt antal medlemmar föregående år.

5.3 Idrottsföreningar

Idrottsföreningar har som huvuduppgift att främja idrottsutövandet i Sverige och de har som avsikt att nå ut till så många som möjligt. Nyckeltal härom bör därför presenteras som ett mått på huruvida idrottsföreningarna har utfört ett bra arbete. Det bör dock nämnas att eftersom idrottsföreningarnas syfte är relativt brett, jämfört med exempelvis biståndsorganisationer vars syfte exempelvis kan vara stödja cancerforskning, bör flertalet av deras nyckeltal vara verksamhetsspecifika. Vi har dock tagit fram ett antal områden som nyckeltalen förslagsvis kan vara kopplade till: publik, utövare, träningsmiljö och medlemsaktiviteter. Förslag på nyckeltal som är kopplade till de förut nämnda områdena är: antal i publiken, antal utövare, antal fotbollshallar och travbanor, antal ledare som har utbildats och hur många ledare som har tränarlicens, hur stor del av landets ungdomsföreningar som har arrangerat fotbollsskola, antal ledare och lägerdeltagare, samt hur stor del av varje distrikts föreningar som engagerat sig i fotbollsskola. Vi rekommenderar även idrottsföreningarna att visa andelen deltagare som är tjejer respektive killar, eftersom det kan hjälpa läsaren att utvärdera föreningens arbete för att främja idrottsutövandet. Ytterligare förslag på nyckeltal är: antal hästägare, antal tagna dopingprov och hur många prov som varit positiva, antal matcher och antal tv-timmar.

5.4 Kulturföreningar

Kulturföreningar arbetar för att främja kulturen i Sverige och därför bör även nyckeltal härom vara en bra indikator på huruvida föreningarna har uppfyllt sina mål. Föreningarna arbetar på olika sätt och därför rekommenderar vi dem att använda verksamhetsspecifika nyckeltal. Några exempel på nyckeltal som föreningarna i denna undersökning har använt är: Riksteatern anger antal scenkonstarrangemang, hur många nya pjäser de har anordnat under året, total publik under året och

publik per uppsättning. FHP har visat antal turnéproduktioner, hur mycket pengar som delats ut och antal regioner som fått bidrag, antal ansökningar om bidrag och hur många av dessa som beviljats. STF har visat antal deltagare per arrangemang samt det genomsnittliga antalet deltagare per arrangemang, antal gästnätter, hur många av dessa som härrör från utländska besökare, antal gästnätter per vandrarhem, antal bäddar per vandrarhem och antal gästnätter per bädd. Vi vill lyfta fram betydelsen av att kulturföreningarna använder sig av jämförelsetal, så som procentuell och absolut förändring i antal gästnätter jämfört med föregående år, eftersom vi anser att det underlättar för läsaren att utvärdera årets resultat.

Vi rekommenderar kulturföreningar att även visa nyckeltal angående deras medlemsantal eftersom det kan mäta hur många föreningen har nått ut till och därmed i vilken omfattning de har främjat kulturen under året. Förslag på nyckeltal härom är: antal medlemmar, antal förtroendevalda medlemmar, absolut och procentuell förändring i medlemsantalet jämfört med föregående år, antal hushåll som är medlemmar samt absolut och procentuell förändring av dessa jämfört med föregående år. Även nyckeltal angående antal språk som medlemmarna kan erhålla information på visar hur föreningen kan nå ut till fler.

Kulturföreningarna främjar även kulturen genom att sprida information varför nyckeltal härom bör anges. Nyckeltal som vi rekommenderar är antal utkomna nummer av föreningstidningar, antal prenumeranter på tidningen, årets förändring i antal läsare, antal unika besökare på tidningens hemsida.

5.5 Trossamfund

Studien har resulterat i ett antal relevanta nyckeltal för presentationen av trossamfundens resultat. Dessa nyckeltal är kopplade till trossamfundens ändamål, att sprida det kristna budskapet. Förslag på nyckeltal är: utdelning av publikationer såsom biblar, broschyrer samt tidskrifter och för trossamfund som arbetar med uppsökande verksamhet bör antal personer som utföra sådana aktiviteter vara relevant att presentera. Dessutom visar studien att utbildning är en viktig faktor för trossamfundens spridning av kunskap och därmed bör nyckeltal härom presenteras så som hur många personer trossamfunden har utbildat under året och antal timmar som lagts på undervisningen samt hur stor del av samfundets kostnader som gått till detta.

De trossamfund som anordnar offentliga gudstjänster och olika sammankomster för att sprida kunskap om den kristna tron bör presentera nyckeltal härom. Förslag på nyckeltal är: antal gudstjänster och sammankomster, genomsnittligt antal besökare på gudstjänsterna respektive sammankomsterna samt andel trogna besökare.

Ett mått som kan mäta huruvida trossamfunden har lyckats övertyga och förmedla deras budskap om den kristna tron är nyckeltal angående antal medlemmar. Olika trossamfund har olika ritualer för hur man blir medlem. Hos Jehovas vittnen måste man exempelvis döpas och de har i sin

årsredovisning presenterat antal döpta varifrån läsaren kan utläsa antal nya medlemmar.

De trossamfund som arbetar med biståndsverksamhet bör redovisa nyckeltal därom och vi rekommenderar dem att ta del av de rekommendationerna som anges för biståndsorganisationerna ovan.

5.6 Utbildningsföreningar

De nyckeltal som utbildningsföreningar bör använda för att presentera måluppfyllelsen i årsredovisningen bör vara kopplade till deras syfte, att bistå med utbildning. Förslag på nyckeltal är: antal studietimmar, antal deltagare och antal studiecirkelledare som har utbildats under året, det totala antalet kurser som erbjudits samt antal kurser per distrikt. Vi rekommenderar utbildningsföreningar att ange motsvarande siffror från föregående år för att underlätta läsarens bedömning av årets utbildningsverksamhet.

För att ge en uppfattning om effektiviteten i utbildningsverksamheten bör nyckeltal som relateras till utbildningsverksamheten användas. Förslag på nyckeltal är: andel utbildningskostnader, kostnad per utbildningstimme och kostnad per kurs.

De utbildningsföreningar som arbetar med kultur bör även ange nyckeltal härom. ABF har exempelvis angett nyckeltal angående deras arbete för "fritt museum"; de har redovisat hur många påskrifter de samlat in under året. Dessutom har föreningarna i undersökningen visat antal kulturprogram som de har arrangerat under året och antal kulturprogram per distrikt samt antal deltagare per program. Vi vill även här belysa vikten av att presentera relationstal för att redovisa effektiviteten inom kulturverksamheten genom att föreslå följande nyckeltal: andel kulturprogramskostnader och kostnad per kulturprogram.

6 Avslutning

I detta avslutande kapitel redogörs först för studiens bidrag och därefter ges förslag till fortsatt forskning.

6.1 Studiens bidrag

Studien har praktiskt bidragit med nyckeltal för olika slag av ideella föreningar som de bör använda för att redovisa vad de har gjort under det gångna året för att uppfylla föreningens mål. Därmed har studien medverkat till utvecklingen av god redovisningssed inom den ideella sektorn. På grund av studiens tidshorisont begränsades våra möjligheter att fördjupa oss inom respektive slag av förening. Därför anser vi att det finns ett behov av att utveckla fler nyckeltal för att redovisningen av måluppfyllelsen inom ideella föreningar ska bli mer fullständig, och därmed ge en mer rättvisande bild. Studiens teoretiska bidrag är att ligga till grund vid en sådan vidareutveckling av nyckeltal. Vi vill således uppmana till fortsatt forskning inom ämnesområdet, och en del förslag på tänkbara områden ges nedan.

6.2 Förslag till fortsatt forskning

Ett förslag till fortsatt forskning är att låta våra resultat vara en utgångspunkt för mer djupgående studier inom respektive slag av ideella föreningar. På så sätt kan studien leda fram till fler nyckeltal än vad vår studie resulterat i. Vi anser dessutom att det hade varit intressant att studera andra slags föreningar än de som vår studie baserats på, exempelvis politiska partier och sällskapsföreningar.

Källförteckning

ABF (2006) Arbetarnas Bildnings Förbunds verksamhetsberättelse och årsredovisning.

Alvesson, M. & Sköldberg, K. (2006) *Tolkning och reflektion – vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.

Andersen, A. & Rados, T. (2005) ”Redovisningspraxis inom några ideella idrotts- och handikappföreningar”. Ekonomihögskolan vid Lunds Universitet, Företagsekonomiska Institutionen: Magisteruppsats.

Artsberg, K. (2005) *Redovisningsteori -policy och -praxis*. Malmö: Liber Ekonomi.

Arvidsson, T. & Berg, L. (2006) ”Hur redovisas effektivitet i ideella föreningar? – En fallstudie av ett trossamfund”. Internationella Handelshögskolan vid Högskolan i Jönköping: Magisteruppsats.

Attersand, J. & Svensson, J. (2007) ”Ideella föreningars nyckeltal – Studie av 2006 års redovisningar i ideella föreningar”. Södertörns Högskola, Institutionen för ekonomi och företagande: Kandidatuppsats.

Ax, C., Johansson, C., Kullvén, H. (2005) *Den nya ekonomistyrningen*. Malmö: Liber Ekonomi.

Axberg, R., Bonnier, A. & Bulatovic, T. (2006) ”Resultat, inte alltid en fråga om vinst – redovisning av resultat i biståndsorganisationer”. Stockholms Universitet, Företagsekonomiska Institutionen: Kandidatuppsats.

Barncancerfonden (2006) Verksamhetsberättelse och årsredovisning.

BAS-Nyckeltal för bättre analys och effektivare ekonomistyrning. (2003) Stockholm: Norstedts Juridik.

Bengtsson, L., Josefsson, K. & Lindqvist, F. (2006) ”Redovisning i biståndsorganisationer – en studie av tydlighet och begreppshantering i årsredovisningen”. Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, Företagsekonomiska Institutionen: Magisteruppsats.

Bryman, A. & Bell, E. (2005) *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber.

Byggnads (2006) Verksamhetsberättelse.

Cancerfonden (2006) Verksamhetsberättelse och årsredovisning.

Catasús, B., Gröjer, J-E., Högborg, O., Johrén, A.(2002) *Boken om nyckeltal*. Stockholm: Liber Ekonomi.

Connolly, C & Hyndman, N. (2004) "Performance reporting: a comparative study of British and Irish charities", *The British Accounting Review*. Volym 36, s. 127-154.

Diakonia (2006) Verksamhetsberättelse och årsredovisning.

"Diakonia redovisar bäst inom ideell sektor" (2007-11-30). Hämtat 2008-04-16 från <http://www.jnytt.se/read.aspx?id=12571>.

FHP (2006) Folkets hus och parkers verksamhetsberättelse.

FHP (2008) "Historia- två riksorganisationer blev en". Hämtat 2008-05-15 från <http://www.fhp.nu/frameset.asp>.

Forum syd (2006) Årsredovisning.

FRII & Törning, E. (2006) "God Redovisningssed för insamlingsorganisationer – mall för årsredovisning". Hämtat 2008-05-15 från http://www.frii.a.se/pdf/FRII_god_redovisningssed_06.pdf

FRII (2008 a) FRII:s hemsida. Hämtat 2008-04-16 från <http://www.frii.se>

FRII (2008 b) "Styrande riktlinjer för årsredovisning". Hämtad 2008-04-22 från http://www.frii.se/pdf/FRII_styrande_riktlinjer_for_arsredovisning.pdf

FRII "Tio i topp insamlingsresultat för 2007" Hämtat 2008-04-16 från <http://www.frii.se/index3.shtml#3>

Grahn, J. & Törning, E. (2003) "Vissa brister finns men också mycket bra". *Balans*. nr 5, s.23-25.

Gregow, T. (2007) *Sveriges rikes lag*. Stockholm: Norstedts Juridik

Gustafson, A. (2006) *Normer och praxis- tre ideella föreningar och deras redovisning*. Göteborg: BAS Förlag.

Hemström, C. (2007) *Bolag, Föreningar, Stiftelser – en introduktion*. Stockholm: Norstedts Juridik. 6:e upplagan.

Hoppets Stjärna (2006) Årsredovisning.

HRF (2007) Hotell och Restaurangfackets verksamhetsberättelse.

Hurtig, G., Josefsson, H. & Jönsson, C. (2003) "Nyckeltal i ideella föreningar – En studie av tio

årsredovisningar samt en fallstudie av Cancerfonden”. Ekonomihögskolan vid Lunds Universitet, Företagsekonomiska Institutionen: Magisteruppsats.

Jehovas vittnen (2007) Årsredovisning.

KPMG (2006-03-07). ”Hög tid för egna redovisningsnormer för den ideella sektorn”. Hämtat 2008-04-08 från <http://www.kpmg.se/pages/103980.html>

LO (2006) Årsredovisning.

LO (2007) ”Kort om LO” hämtat 2008-05-14 från <http://www.lo.se/home/lo/home.nsf/unidView/D7C1C105931B2A83C1256E510048E873>

Ludén, B. (2007) Redovisning i ideella föreningar. Näsviken: Björn Lundén information. 6:e upplagan.

Missionskyrkan (2006) Årsredovisning.

Precht, E. (2006) ”En komplex sektor - som har blivit bättre på redovisning. *Balans* nr 3 s. 23-25.

PwC (2002) ”Årsredovisning – givande läsning för många”. Hämtad 2008-04-17 från http://www.pwc.com/se/swe/ins-sol/spec-int/ideella/artikel_prisutdelning_402.pdf

PwC koncernredovisning 2005/2006. Hämtad 2008-04-16 från [https://www.pwc.com/extweb/pwcpublishings.nsf/docid/B73319C35366FC5480257237002B2B38/\\$file/verksamheten2005_2006.pdf](https://www.pwc.com/extweb/pwcpublishings.nsf/docid/B73319C35366FC5480257237002B2B38/$file/verksamheten2005_2006.pdf)

PwC (2006) ”Fjorton goda råd till dig som ska göra årsredovisning/årsbokslut inom ideella sektorn”. Hämtat 2008-04-10 från [http://www.pwc.com/extweb/service.nsf/docid/EC4AC34375660963802570EB00604322/\\$file/fjorton_goda_rad.pdf](http://www.pwc.com/extweb/service.nsf/docid/EC4AC34375660963802570EB00604322/$file/fjorton_goda_rad.pdf)

RF (2007) Riksidrottsförbundets Årsredovisning.

RF (2008) ”Om Riksidrottsförbundet” Hämtat 2008-05-17 från http://www.rf.se/templates/Pages/InformationPage____105.aspx

Rienecker, L. & Jörgensen, P. S. (2002) *Att skriva en bra uppsats*. Malmö: Liber.

Riksteatern (2006) Årsredovisning.

Rädda Barnen (2006) Verksamhetsberättelse och årsredovisning.

Röda Korset (2006) Verksamhetsberättelse och årsredovisning.

Salekär, J. & Åberg, A. (2007) "Biståndsorganisationers årsredovisningar – En studie av informationsvärde och tydlighet". Ekonomihögskolan vid Lunds Universitet, Företagsekonomiska Institutionen: Kandidatuppsats.

SBF (2007) Svenska Bilspportförbundets Verksamhetsberättelse.

SBF (a) Hämtat 2008-05-17 från
<http://www.sbf.se/info/historik>

SFI (a) Hämtat 2008-04-16 från
http://www.insamlingskontroll.se/1176_Startsida

SFI (b) Hämtat 2008-04-16 från
http://www.insamlingskontroll.se/1203_90-konton

SFI (c) "Sammanställningar över åren 1997-2006" Hämtat 2008-04-16 från
<http://213.131.156.10/xpo/bilagor/20071213150234.pdf>

SFIF (2007) Svenska Friidrottsförbundets Årsberättelse.

SFIF (a) Hämtat 2008-05-17 från
<http://www.friidrott.se/forbundsinfo/intro.aspx>

SIF (2006/2007) Svenska Ishockeyförbundets Verksamhetsberättelse.

SIF (a) Hämtat 2008-05-17 från
<http://www.swehockey.se/t2.asp?p=67289>

SIF (b) Hämtat 2008-05-17 från
<http://www.swehockey.se/files/{0C1C5BD6-DFC9-4242-80B5-21ABA3288B12}.pdf>

SISU (2007) SISU Idrottsutbildarnas verksamhetsberättelse med årsredovisning.

Skatteverket (a) "Ideella föreningar – civilrättsliga regler". Hämtat 2008-04-09 från
<http://www.skatteverket.se/infotext/artiklar/03/foreningscivil.4.18e1b10334ebe8bc80002091.html>

Skatteverket (b) "Bokföringsskyldighet för ideella föreningar. Hämtat 2008-04-09 från
www.skatteverket.se/skatter/infotext/artiklar/2003/bokforingsskyldighetforideellaforeningar.4.18e1b10334ebe8bc8000697.html

Skatteverket (2003). "Ideella föreningar – skatterättsliga regler" Hämtat 2008-04-09 från
<http://www.skatteverket.se/skatter/infotext/artiklar/2003/foreningrattslig.4.18e1b10334ebe8bc80004084.html>

- Skog, R. (2006) *Rodhes aktiebolagsrätt*. Stockholm: Norstedts Juridik. 21:a upplagan.
- SOS-Barnbyar (2007) Årsredovisning.
- SSF (a) "Svenska skidförbundet". Hämtat 2008-05-20 från <http://www.skidor.com/t2.asp?p=32959>
- SSF (b) "Svenska skidförbundets historik". Hämtat 2008-05-20 från <http://www.skidor.com/t2.asp?p=33208>
- SSF (2006/2007) Svenska Skidförbundets Verksamhetsberättelse.
- STC (2006) Svenska Travsportens Centralförbund Årsredovisning.
- STF (2007) Svenska Turistföreningens Årsberättelse.
- SvFF (2007) Svenska Fotbollsförbundets Verksamhetsberättelse.
- Thunberg, B. (2006) *Den ideella föreningen – juridik och ekonomi*. Lund: Studentlitteratur.
- Törning, E. och Torkelsson, H. (2000) "Ideella föreningar och ÅRL". *Balans* nr 5 s. 10-15.
- Törning, E. & Grahn, J. (2003) "Tävlingen bästa årsredovisningar inom ideella sektorn", PwC:s agenda, nr 2 juni. Hämtat 2008-04-17 från http://www.pwc.com/se/swe/ins-sol/publ/agenda/Agenda_203.pdf
- Wijkström, F. (1999) *Svenskt organisationsliv – framväxten av en ideell sektor*. Stockholm: Handelshögskolan.

Bilaga 1 – Kort presentation av de utvalda föreningarna

Arbetarnas Bildningsförbund (ABF) grundades 1912 och är idag Sveriges största och äldsta studieförbund. ABF består av 60 medlemsorganisationer som tillsammans arbetar för att ge alla människor möjlighet att delta i utbildning och kulturliv. Föreningen är partipolitiskt obunden men delar arbetarrörelsens värderingar. Verksamhetens fokus är den så kallade studiecirkeln, något som alla kan starta och där man kan studera i stort sett vad som helst. ABF anordnar också föreläsningar, seminarier, debatter och kulturarrangemang. Verksamheten finansieras huvudsakligen genom samhällsbidrag. (ABF, 2006)

Barncancerfonden bildades 1982 med en vision om att alla barn som får cancer ska bli friska och leva ett fullgott liv. Föreningens syfte är att samla in medel för att förebygga och bekämpa barncancer samt arbeta för en bättre vård- och livssituation för cancerdrabbade barn och deras familjer. Arbetet fokuserar på tre områden: 1) *Forskning* – där Barncancerfonden exempelvis stödjer forskning inom området och främjar spridning av forskningsresultat, 2) *Vård och utbildning* – där föreningen ger stöd åt drabbade familjer samt stödjer utbildning av vårdpersonal och 3) *Information* – där Barncancerfonden arbetar för att sprida kunskap om barncancer till allmänheten. Barncancerfonden drivs enbart med hjälp av bidrag från privatpersoner och företag. (Barncancerfonden, 2006)

Cancerfonden bildades 1950 på initiativ av två privatpersoner. De arbetar under visionen att cancer ska kunna botas och föreningens syfte är att med hjälp av insamling fördela pengar till cancerforskning. Idag är de den enskilt största finansiären av cancerforskning i Sverige. Förutom att finansiera forskning arbetar Cancerfonden med att sprida information och kunskap om cancer till allmänheten. Dessutom arbetar Cancerfonden med opinionsbildning genom att exempelvis uppmärksamma behov och brister samt ge konkreta förslag på förbättringar inom cancerområdet. Cancerfonden är politiskt oberoende och all verksamhet finansieras genom bidrag från privatpersoner och företag. (Cancerfonden, 2006)

Diakonia grundades 1966 och är en gemensam biståndsorganisation för fem svenska kyrkor: Alliansmissionen, Baptistsamfundet, Evangeliska frikyrkan, Metodistkyrkan och Missionskyrkan. Diakonias syfte är att förmedla resurser till sina partnerorganisationer, vilka bedriver utvecklingsarbete för demokrati, mänskliga rättigheter, ekonomisk rättvisa och jämställdhet. Under 2006 hade föreningen 430 samarbetspartners i 36 länder. Dessutom arbetar Diakonia med kompetens- och kapacitetsutveckling av sina samarbetspartners, vilket bland annat sker genom arrangemang av seminarier. Verksamheten finansieras genom bidrag från Sida, EU, församlingar och allmänheten. (Diakonia, 2006)

Forum Syd grundades 1995 och bestod 2006 av 200 svenska medlemsorganisationer som tillsammans verkar för en rättvis och hållbar global utveckling. Arbetet omfattar internationellt bistånd, opinionsbildning om globala frågor samt egen programverksamhet. Huvuddelen av Forum

Syds verksamhet finansieras genom ekonomiskt stöd från Sida. (Forum Syd, 2006)

Folkets Hus och Parker (FHP) bildades år 2000 av två av landets äldsta folkrörelseföreningar (FHP, 2008). Föreningen, som är en riksorganisation för juridiska personer, arbetar med att främja kultur och att vara en övergripande förening vad gäller samlingslokaler. Vidare är föreningens uppgift att främja medlemmarnas utveckling vad gäller konst, film, dans, teater, konserter och andra upplevelser. Dessutom stödjer FHP medlemmarna i frågor som är relaterade till deras arbetsgivarposition. FHP:s medlemmar består av Folkets Hus, folkparker, nöjesparker, kulturhus och festivaler. (FHP, 2006)

Hoppets Stjärna grundades 1970 och bygger på grundvärderingen att alla människor har samma rätt och värde oavsett hudfärg, religion, etnisk och social tillhörighet. Föreningen arbetar huvudsakligen med utveckling av skolor och förskolor för att ge barn möjlighet till utbildning och att förändra sin tillvaro. Verksamheten finansieras huvudsakligen genom bidrag från allmänheten. Föreningen uppger att deras grundvärderingar bygger på den kristna tron, men att de inte är knutna till ett visst samfund. (Hoppets Stjärna, 2006)

Hotell och Restaurangfacket (HRF) arbetar för arbetstagare som är anställda inom restaurang, casinon, kaféer, konditorier och turistanläggningar och liknande företag i Sverige som enligt LO ska tillhöra förbundet. Dess uppgift är att arbeta för alla medlemmars lika behandling och tillvarata deras intressen på arbetsplatsen och på arbetsmarknaden. Dessutom ska HRF arbeta för jämställdhet mellan män och kvinnor inom förbundet och bland dess medlemmar samt verka för att samhällsutvecklingen ska ske genom politisk, social och ekonomisk demokrati” (HRF, 2007)

Jehovas Vittnen är ett kristet trossamfund som är verksamt i 236 länder. Samfundet är neutralt i politiska konflikter och tror att fred mellan människor kan åstadkommas med hjälp av biblisk undervisning. Föreningens ändamål är att i överrensstämmelse med bibeln förkunna evangeliet om Guds kungarrike under Kristus Jesus. Detta ändamål ska uppnås genom att bland annat ordna offentliga gudstjänster och sammankomster, genomföra kostnadsfri undervisning, framställa och vid media eller på annat sätt sprida biblar, att utbilda, att upprätta eller driva privata bibelskolor och att ta emot tillgångar av olika slag, att ta emot eller sända ekonomisk hjälp från eller till moderföreningen och bistå med internationell hjälp. (Jehovas vittnen, 2007)

Landsorganisationen i Sverige (LO), som bildades 1898, är en sammanslutning av 15 fackförbund. (LO, 2007) LO:s uppgift är att arbeta för att fackförbunden ska nå sina mål det vill säga att bland annat tillvarata medlemmarnas intressen. Vidare arbetar LO för en samhällsutveckling genom politisk, social och ekonomisk demokrati. (LO, 2006)

Missionskyrkan bildades 1878 och bestod 2006 av 714 församlingar som har sin verksamhet runt om i Sverige. Missionskyrkan hade år 2006 61769 medlemmar. Verksamheten omfattar gudstjänster, barn- och ungdomsarbete i de lokala Svenska Missionskyrkans Ungdomsföreningarna samt diakonalt arbete. De olika församlingarna är självständiga och fattar själva beslut om styrelse, verksamhet och ekonomi. Församlingarna leds av pastor och styrelse tillsammans. Missionskyrkan står för en tydlig ekumenisk målsättning och vill sträva efter en enhetlig kristen kyrka genom att

alltid söka möjligheter till samarbete eller samgående. (Missionskyrkan, 2006)

Riksidrottsförbundet (RF) är en medlemsorganisation vars uppgift är att företräda idrotten både inom Sverige mot politiker och mot myndigheter samt internationellt. (RF, 2008) I Sverige finns ca 20 000 föreningar med tillsammans omkring 3 miljoner medlemmar, och det är RF:s uppgift att stå för den strategiska ledningen när det gäller finansiering, organisationsformer och kommunikation. För att klara detta har de delat upp Sverige i 21 distriktsidrottsförbund. (RF, 2007)

Riksteatern bildades på 1930-talet och är en folkrörelse som arbetar för att alla ska få möjlighet att uppleva en varierad scenkonst oavsett var i landet man är bosatt, hur gammal man är och vilken utbildning man har. Föreningen är en riksorganisation som består av lokala riksteaterföreningar och andra arrangörer. Vidare är föreningen indelad i en regional nivå och en lokal nivå. Den regionala nivåns uppgift är arrangera och vara ett nätverk för olika scenkonstproducenter och den lokala nivån arbetar främst med att producera scenkonst. (Riksteatern, 2006)

Rädda Barnen grundades 1919 med en vision om en värld där alla barns rättigheter är tillgodosedda. Föreningen är en av 27 medlemmar i The International Save the Children Allians, vilken är världens ledande barnrättsorganisation och som tillsammans är verksamma i mer än 120 länder. Rädda Barnen syftar till att främja en långsiktig utveckling för barnens rätt i samhället. Arbetet sker bland annat genom opinionsbildning för att uppmärksamma och sprida kunskap om barnens rättigheter och förhållanden i världen. Föreningen ger också stöd till barn, framförallt till dem som exempelvis blivit utsatta för våld, övergrepp, väpnade konflikter eller naturkatastrofer. Rädda Barnen är politiskt och religiöst obunden och verksamheten finansieras genom stöd från bland annat Sida, EU och bidrag från allmänheten. (Rädda Barnen, 2006)

Röda Korset arbetar med humanitärt hjälparbete och målet är att lindra och förhindra mänskligt lidande. Verksamheten grundades 1865 och under 2006 fanns verksamheten i 185 länder över hela världen. Hjälparbetet bygger på sju grundprinciper: humanitet, opartiskhet, neutralitet, självständighet, frivillighet, enhet och universalitet. Röda Korset är politiskt och religiöst obunden och finansieringen sker bland annat genom bidrag från Sida, EU och allmänheten. (Röda korset, 2006)

SISU Idrottsutbildarna, med sina 73 medlemsföreningar, är moderföreningen i SISU- gruppen. SISU gruppen består dessutom av Bosön Idrottsfolkhögskola och SISU Idrottsböcker AB. SISU Idrottsutbildarna arbetar med att fördela statsbidrag och att stödja idrottens studie-, bildnings- och utbildning i form av kurser, studiecirklar och kulturprogram. Vidare arbetar föreningen med process och projektledningsverksamhet samt konvent- och konferensverksamhet. Deras huvuduppdrag är att utveckla föreningar, ledare och tränare samt att utbilda aktiva idrottsutövare. (SISU, 2007)

SOS-Barnbyar startades i Sverige 1972 som en del av den internationella organisationen SOS-Kinderdorf International. Föreningens vision är att alla barn har rätt till en familj och ska ges möjlighet att växa upp med kärlek, respekt och trygghet. Arbetet består av att ta hand om föräldralösa och övergivna barn och erbjuda dem ett hem, en familj och en utbildning.

Verksamheten finansieras genom bidrag från allmänheten och är politiskt och religiöst obunden. (SOS-Barnbyar, 2007)

Svenska Bilsportförbundet (SBF) bildades 1936 men hette då Sveriges Motorfederation, de valde att byta namn 1962 i samband med att de ingick i RF. (SBF a) Svenska Bilsportförbundet omfattar flera sportgrenar t.ex. bilorientering, folkrace, rally och radiostyrd bilsport. Förbundet har 12 distriktsförbund med sammanlagt ca 470 klubbar. Sverige är det land i världen som har störst bilsportverksamhet i förhållande till folkmängd och de kvinnliga utövarna är rekordmånga. Bilsporten har betytt mycket för utvecklingen av bruksbilarnas prestanda, väghållning och säkerhet. (SBF, 2007)

Svenska Byggnadsarbetareförbundet, (Byggnads) är LO:s femte största förbund, arbetar för att vårda arbetstagares, inom byggnads-, och anläggningssektorernas, intressen på arbetsmarknaden och i samhället. Byggnads uppgift är vidare att arbeta för en samhällsutveckling genom politisk, social och ekonomisk demokrati. Förbundet har tre huvuduppgifter: förhandling med arbetsgivare, försvara medlemmarna efter arbetsmarknadslagarna och hjälpa medlemmarna vad gäller ersättning vid sjukdom, olycksfall, ålderdom, rehabilitering och arbetslöshet. Antalet medlemmar uppgår till ungefär 127 000 som arbetar inom 30 olika yrkesgrupper. (Byggnads, 2006)

Svenska Fotbollsförbundet (SvFF) är Sveriges största specialidrottsförbund och bildades 18 december 1904. Under år 2006 fanns i Sverige 3266 klubbar och det är i dessa som grunden läggs för alla spelare och även för landslaget. Sammanlagt hade förbundet ungefär 1 000 000 medlemmar varav ungefär hälften var aktiva spelare. Fotbollen står för ungefär 1/3 av den svenska idrottens aktiviteter. (SvFF, 2007)

Svenska Friidrottsförbundet (SFIF) bildades 1895 och är med sina ca 300 000 medlemmar ett av de större idrottsförbunden i Sverige. Föreningens uppgift är att främja, utveckla och administrera friidrotten samt att företräda idrotten i Sverige. De ansvarar också för internationella och nationella tävlingar samt landslagets deltagande i bland annat landskamper och VM. (SFIF a)

Svenska Ishockeyförbundet (SIF) bildades 17 november 1922. Från början ingick de i Svenska Fotbollsförbundet och från 1920 var de medlemmar i det Internationella Ishockeyförbundet. I Sverige finns ca 644 ishockeyföreningar med sammanlagt 2868 lag. I förbundet ingår även inlinehockey. (SIF a) Föreningens uppgift är att främja, utveckla och administrera ishockey och inlinehockey i Sverige. De ska också verka för att hålla idrotten doping- och drogfri, samt för arbeta med frågor rörande etik och moral. (SIF b)

Svenska Skidförbundet (SSF) bildades den 11 december 1908. Deras uppgift är att främja och administrera svensk skid- och snowboardidrott inom landets gränser. Förbundet skall företräda sporten även utomlands i linje med Riksidrottsförbundets stadgar. (SSF a) Förbundet omfattar nio olika grenar, exempelvis backhoppning, rullskidåkning, snowboard och skidorientering. (SSF b)

Svenska Travsportens Centralförbundets (STC) uppgift är att utveckla, leda och organisera

verksamheten inom travsporten, de skall även ge ut gemensamma regler och bestämmelser. STC har också till uppgift att företräda travsporten mot staten och utlandet. Den organiserade travsporten etablerades under 1800-talet i bl.a. Sverige och har blivit en folkrörelse. Travbanorna drivs som ideella föreningar som kallas travsällskap och har STC som huvudorganisation. Inom STC finns basorganisationerna ASVT (uppfödare), BTR (amatörtränare), RST (hästägare), Sleipner (kallblodsintresserade) samt TR (travtränare). (STC, 2006)

Svenska Turistföreningen (STF) bildades 1885 och består av två juridiska personer. Moderföreningen är Svenska Turistföreningen och dotterbolaget är Svenska Turistföreningen STF AB. STF arbetar med att främja svensk turism och sprida kunskap och kännedom om landet. Dessutom arbetar de med att inta en ledande roll i debatten om natur och kulturturism i Sverige. Den verksamhet som hänförs till moderföreningen är den som berör medlemservice, central marknadsföring av medlemskapet, tidningen Turist och årsboken. I dotterbolaget arbetar man med fjällanläggningar och vandrarhem, förlag och postorder, resor samt administrativ service. (STF, 2007)